

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἑκτος

Συνδρομή ἑτησια: Ἐν Ἑλλάδι πρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἑτήσιαι. — Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

8 Ὀκτωβρίου 1878

Σφραγίς
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΣΗΜΟΥ ΕΝ ΕΤΕΙ 1824

Ἡ ἀνωτέρω σφραγίς ἐλήφθη ἐξ ἐνοικιαστηρίου, συνταγθέντος ἐν ἔτει 1824 ἐν Μεσολογγίῳ, ἐνώπιον τοῦ τότε ἀστυνόμου τῆς πόλεως ταύτης. Τὸ πρωτότυπον τοῦ περιέργου τούτου ἐγγράφου ἐκιοικονοιοῦν ἡμῖν ὑπὸ τινος ἀναγνωστοῦ τῆς Ἑστίας.

Σ. τ. Δ.

ΟΛΙΒΕΡ ΤΟΥΙΣΤ

Ἐκ τῶν τοῦ Κρόλου Δίκηνς.

Συνέγραμ. ἐδὲ σελ. 627.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'

Δειπτομέρειαί περὶ τοῦ βίου τοῦ Ὀλιβερ παρὰ τῷ κυρίῳ Μπράουνλφ. — Ἀξιοσημείωτος πρόρρησις κυρίου τινὸς Γκρίμγουικ περὶ τοῦ παιδίου.

Ὁ Ὀλιβερ συνῆλθεν εἰς ἐαυτὸν ταχέως ἐκ τῆς λιποθυμίας, ἣτις ἐπῆλθεν αὐτῷ ἐκ τῆς ἐπιφωνήσεως τοῦ κυρίου Μπράουνλφ. Οὗτος δὲ καὶ ἡ κυρία Μπέντγουιν ἀπέφυγον ἐπιμελῶς νὰ τῷ κάμωσι λόγον περὶ τῆς εἰκόνης, καὶ ἡ συνδιάλεξις δὲν περιστράφετο πλέον οὔτε εἰς τὰ συμβάντα, οὔτε εἰς τὰ περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ Ὀλιβερ, ἀλλ' εἰς ἀντικείμενα κατὰλληλα νὰ διασκεδάσωσιν αὐτὸν χωρὶς νὰ τῷ προξενῶσιν ἐντύπωσιν. Ἦτο ἀκόμη πολὺ ἀδύνατος καὶ δὲν ἐμπόρει νὰ σηκωθῇ διὰ νὰ προγευματίσῃ ἀλλ' ὅταν τὴν ἐπαύριον κατέβη εἰς τὸ δωμάτιον τῆς οἰκονόμου, ἡ πρώτη αὐτοῦ κίνησις ἦν νὰ ρίψῃ ἀπληστον βλέμμα εἰς τὸν τοῖχον ἐλπίζων νὰ ἐπανιδῇ τὴν εἰκόνα τῆς ὠραίας κυρίας ἀλλ' ἡ προσδοκία του διεψεύσθη, διότι ἡ εἰκὼν ἔλειπε.

« Ἄ! βλέπεις, εἶπεν ἡ οἰκονόμος, ἦν δὲν διέλαθε τὸ βλέμμα τοῦ Ὀλιβερ δὲν εἶναι πλέον ἐκεῖ.

— Τὸ βλέπω, κυρὰ, εἶπεν ὁ Ὀλιβερ στένων διατὶ τὴν ἐπῆραν;

— Τὴν ἐξεκρέμασαν, παιδί μου, ἀπεκρίνατο ἡ πρεσβυτίς, διότι ὁ κύριος Μπράουνλφ εἶπεν ὅτι ἡ θεὰ αὐτῆς τῆς εἰκόνης ἐφαίνετο πῶς σοῦ ἔκαμνε καλὸν καὶ ἐδυσκόλευεν ἴσως τὴν θεραπείαν σου.

— ὦ! ὄχι, κυρὰ, δὲν μοῦ ἔκαμνε καλὸν, ὑπολαβὼν εἶπεν ὁ Ὀλιβερ μετὰ ζωηρότητος. Τὴν ἀγαποῦσα παραπολύ!

— Μπᾶ! μπᾶ! εἶπεν ἡ πρεσβυτίς φαιδρῶς κάμνε νὰ γίνῃς καλὰ γρήγορα καὶ θὰ τὴν βάλῃ σου πάλιν ἐς τὴν θέσιν τῆς. Σοῦ τὸ ὑπόσχομαι. Τώρα ἄς ὁμιλήσωμεν διὰ τίποτε ἄλλο.»

Ἡ ἀγαθὴ πρεσβυτίς εἶχεν ἐπιδαψιλεύσει τοσαύτας φιλοστόργους φροντίδας τῷ Ὀλιβερ, ὥστε ἐκεῖνος ἔσπευσε νὰ ὑπακούσῃ καὶ νὰ μὴ τῇ ὁμιλήσῃ περὶ τῆς εἰκόνης ἥκουσε τοῦναντίον μετὰ προσοχῆς ὅσα ἐκεῖνη τῷ διηγεῖτο περὶ μιᾶς καλῆς καὶ ὠραίας ἀδελφῆς, ἣν εἶχε, ἡ ὁποία ὑπανδρεύθη ἕνα ὠραῖον καὶ καλὸν ἄνθρωπον, μὲ τὸν ὁποῖον συνέζη εἰς τὴν ἐξοχὴν περὶ τοῦ υἱοῦ τῆς, ὅστις ἦτο ὑπάλληλος ἐμπόρου τινὸς ἐν Ἰνδικῇ, καὶ ὅστις ἦτο ἐπίσης πολὺ καλὸς νέος καὶ τῇ ἔγραψε τέσσαρας φορὰς τὸν χρόνον τόσον ὠραίας ἐπιστολάς, ὥστε καὶ μόνον συλλογιζομένη αὐτὰς δὲν ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά τῆς. Ὅτε δὲ διὰ μακρῶν ἐπεξέτεινε τὸν λόγον ὁμιλοῦσα περὶ τῆς τελειότητος τῶν τέκνων τῆς καὶ περὶ τῶν προτερημάτων τοῦ μακαρίτου συζύγου τῆς, ὅστις ἦτο ἐξαιρετος ἄνθρωπος, ἀποθανὼν πρὸ εἰκοσιῆς ἀκριβῶς ἐτῶν, ἦλθεν ἡ ὥρα τοῦ τείου. Μετὰ τὸ τείον, ἐπεχείρησε νὰ δεῖξῃ εἰς τὸν Ὀλιβερ πῶς παίζεται τὸ χαρτοπαίγνιον cribbage, ὅπερ ἐκεῖνος ἔμαθεν ἀμέσως. Ἐπαιζῶν λοιπὸν ὁμοῦ μετὰ μεγάλης σοβαρότητος, ἕως οὗ ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ πῖν τὸ παιδίον ὀλίγον θερμὸν οἶνον, ἀνακατωμένον μὲ νερὸν, ἐμβάπτων ἐν αὐτῷ μίαν φέταν καψαλισμένου ψωμίου προτοῦ κατακλιθῆ.

Ἦσαν εὐτυχεῖς αἱ ἡμέραι τῆς ἀναρρώσεως αὐτοῦ διὰ τὸν Ὀλιβερ περὶ αὐτὸν τὸ πᾶν ἦν γαλήνιον, καθάριον, ἐπιμεμελημένον, καὶ τοσαύτας καλοκάγαθους φροντίδας ἐπεδαψίλευον αὐτῷ, ὥστε μετὰ τὴν ἰλεσινότητα τοῦ προτέρου βίου του, τῷ ἐφαίνετο νῦν ὅτι εὕρισκετο εἰς τὸν παράδεισον. Ὅταν ἀνέλαθεν ἐπαρκεῖς δυνάμεις ἵνα ἐνδυσθῇ, ὁ κύριος Μπράουνλφ ἐχορήγησεν αὐτῷ νέα ἐνδύματα, ἐν κασκέττων καὶ ὑποδήματα. Εἶπον εἰς τὸν Ὀλιβερ ὅτι ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ τὰ παλαιὰ του ἐνδύματα τὰ ἔδωκε λοιπὸν ἀμέσως εἰς μίαν ὑπηρέτριαν, ἣτις πολὺ τὸν περιποιεῖτο, παρακαλῶν αὐτὴν νὰ τὰ πωλήσῃ εἰς κἀνένα Ἑβραῖον καὶ νὰ

κρατήση τὰ χρήματα. Ἐκείνη δὲν περιέμενε νὰ τῆς το ἐπαναλάβωσι, ὁ δὲ Ὀλιβερ, ἰδὼν ἐκ τοῦ παραθύρου τῆς αἰθούσης τὸν Ἑβραῖον διπλοῦντα τὰ ἐνδύματα, τιθέντα αὐτὰ εἰς τὸν σάκον του καὶ ἀπομακρυνθέντα, μεγάλως ἐχάρη, συλλογιζόμενος ὅτι δὲν θὰ τα ἐπανάδη πλέον καὶ ὅτι δὲν εἶχε τὸν φόβον νὰ τὰ φορέσῃ καὶ πάλιν. Ἦσαν δὲ ταῦτα, ἀνάγκη νὰ το εἴπωμεν, ἔλεσινὰ βράκη, ὁ δὲ Ὀλιβερ πρώτην φοράν τότε ἐφόρει καινούργη ἐνδύματα.

Ὅκτῶ περίπου ἡμέρας μετὰ τὸ συμβῆναι τῆς εἰκόνας, ἐσπέραν τινὰ συνωμίλει μετὰ τῆς κυρίας Μπέντγουν, ὅτε ὁ κύριος Μπράουνλω παρήγγειλε, ὅτι, ἐὰν ὁ Ὀλιβερ Τουίστ ἦτο εἰς κατὰστασιν, ἐπεθύμει πολὺ νά τον ἴδῃ εἰς τὸ γραφεῖόν του διὰ νὰ τῶ ὁμιλήσῃ.

«Θεὸ μου! νίψου γρήγορα καὶ ἔλα νὰ σε κτενίσω, εἶπεν ἡ κυρία Μπέντγουν. Εἶδες ἐκεῖ! Ἄν τὸ εἶξευρα πῶς ἤθελαν νὰ σε φωνάζουν, θὰ σοῦ ἔβανα ἐν ἄσπρον περιλαίμιον, θὰ σε ἔκαμνα ὠραῖον ὡς ἄστρον.»

Ὁ Ὀλιβερ ὑπήκουσε παρὰ χρεῖμα εἰς τὴν πρεσβύτιδα, αὕτη δὲ, ἂν καὶ πολὺ ἐλυπεῖτο διότι δὲν εἶχε καιρὸν νὰ τῶ σιδηρώσῃ τὸ μικρὸν περιλαίμιον, τοσούτῳ θελατικῆν εὖρε τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ Ὀλιβερ, ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν παρατηρούσα αὐτὸν, ὥστε προέβη μέχρι τοῦ σημείου νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν ἐπίστευε πῶς θὰ εὐμόρφαινε περισσότερον στολιζόμενος.

Ὁ Ὀλιβερ ἔκρουσε τὴν θύραν τοῦ γραφείου, καὶ ὅταν ὁ κύριος Μπράουνλω εἶπε νὰ εἰσέλθῃ, ἤνοιξε καὶ εὐρέθη εἰς δωμάτιον, ἐν ᾧ ἦσαν πληθὺς βιβλίων, καὶ οὐ τὸ παράθυρον ἔβλεπεν εἰς ὠραῖον κῆπον. Πλησίον τοῦ παραθύρου ἦτο μία πράπεζα, πρὸ τῆς ὁποίας καθήμενος ὁ κύριος Μπράουνλω ἀνεγίνωσκε. Ἰδὼν τὸν Ὀλιβερ, ἀπέθηκε τὸ βιβλίον αὐτοῦ, καὶ εἶπεν εἰς τὸ παιδίον νὰ πλησιάσῃ καὶ νὰ καθῆσθαι πλησίον τῆς τραπέζης. Ὁ Ὀλιβερ ἐκάθησε, ἀπορῶν πῶς εὐσκονταὶ ἄνθρωποι ἀναγινώσκοντες τόσῳ πολλὰ βιβλία, γραφέντα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ καταστήσωσι τὸν κόσμον σοφώτερον ἂντικείμενον ὅπερ διεγείρει τὴν ἀδιάλειπτον ἀπορίαν καὶ ἀνθρώπων μᾶλλον πεπειραμένων τοῦ Ὀλιβερ.

«Πολλὰ βιβλία ἢ ὄχι, παλληκᾶρι μου; εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω, παρατηρήσας τὴν περιεργίαν μεθ' ἧς ὁ Ὀλιβερ ἐθεώρει τὰς κοσμοῦσας τοὺς τοίχους βιβλιοθήκας.

— Ναι, σέρ, παραπολλά, ἀπεκρίνατο ὁ Ὀλιβερ· ποτέ μου δὲν εἶδα τόσα.

— Θὰ τὰ διαβάσῃς, εἶπεν ὁ πρεσβύτης καλοκάγαθος, καὶ θὰ αἰσθανθῆς μεγαλειτέραν εὐχαρίστησιν ἀναγινώσκων αὐτὰ παρὰ παρατηρῶν τὸ δέσιμόν των· οὐχὶ ὅμως πάντοτε, διότι εἰσὶ καὶ βιβλία, τῶν ὁποίων ὅλη ἡ ἀξία συνίσταται εἰς τὸ δέσιμόν των.

— Θὰ ἦναι βέβαια τὰ χονδρὰ ἐκεῖνα ἐκεῖ, σέρ, εἶπεν ὁ Ὀλιβερ, δεικνύων διὰ τοῦ δακτύλου ἐγκώδεις τινὰς τόμους εἰς τέταρτον, ἐστοιχωμένους μὲ ἐπίχρυσα κοσμήματα.

— Ὅχι πάντοτε, εἶπεν ὁ ἀγαθὸς πρεσβύτης μειδιῶν καὶ κτυπῶν θωπευτικῶς τὴν παρειὰν τοῦ παιδίου. Εἶναι πολλὰ πολὺ βαρεῖα ἂν καὶ ἔχουν πολὺ μικρὸν σχῆμα. Σοῦ ἀρέσει νὰ γίνης σοφὸς καὶ νὰ γράφῃς βιβλία, ἔ;

— Νομίζω, σέρ, πῶς καλλίτερα θὰ μοῦ ἤρесе νὰ διαβάξω, ἀπεκρίνατο ὁ Ὀλιβερ.

— Πῶς! εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω· δὲν ἤθελες νὰ γίνης συγγραφεὺς;

Ὁ Ὀλιβερ ἐσκέφθη ὀλίγον καὶ ἐπὶ τέλους εἶπεν ὅτι ἐπίστευε πῶς προτιμότερον θὰ ἦτο νὰ ἦναι κἀνεις βιβλιοπώλης. Ὁ γέρον κύριος ἐγέλασεν ἐξ ὅλης καρδίας καὶ ὡμολόγησεν ὅτι ἡ ἀπάντησις ἦτο ἐξαιρετὸς ὅπερ ἐχαροποίησε τὸν Ὀλιβερ, ἂν καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐννοήσῃ διατὶ ἡ ἀπάντησις του ἐθεωρήθη πνευματώδης.

«Λοιπὸν μὴ φοβείσαι, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω, ἀνταλάβων τὸ σοβαρὸν αὐτοῦ ἦθος· δὲν θὰ σε κάμωμεν συγγραφέα, ἐν ὅσῳ ὑπάρχῃ ἐντιμὸν τι ἐπάγγελμα νὰ μάθῃς, ἔστω καὶ κτίστου ἐν ἀνάγκῃ.

— Εὐχαριστῶ, σέρ,» εἶπεν ὁ Ὀλιβερ, καὶ ἡ ζωηρότης τῆς ἀπαντήσεώς του ἔκαμε καὶ πάλιν νὰ γελάσῃ τὸν πρεσβύτην, ὅστις ὑπετονθόρυσεν ὀλίγας λέξεις περὶ θαυμασίου ὄρουμφύτου, εἰς ἃς ὁ Ὀλιβερ δὲν προσέσχε πολὺ διότι καλὰ καλὰ δὲν τὰς ἐνόησε.

«Τώρα, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω μὲ τόνον φωνῆς ἔτι μειλιχιώτερον τοῦ συνήθους, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ σοβαρώτερον, τώρα, παιδί μου, σὲ παρακαλῶ νὰ δώσῃς προσοχὴν εἰς ὅ τι θὰ σοῦ εἴπω. Θὰ σοὶ ὁμιλήσω ἄνευ περιφράσεων, διότι εἶμαι βέβαιος ὅτι εἰσὶ εἰς κατάστασιν νὰ με ἐννοήσῃς ἐπίσης καλὰ, ὅσον καὶ ἄλλοι ἄνθρωποι μεγαλειτέρας ἡλικίας ἀπὸ σέ.

— Ἀχ! σέρ, σὰς καθικετεύω, μὴ μοῦ εἰπῆτε ὅτι πρέπει νὰ φύγω! ἀνεκραύγασεν ὁ Ὀλιβερ ἀνησυχήσας ἐκ τοῦ σοβαροῦ τόνου τῆς φωνῆς τοῦ προστάτου του· μὴ με διώχνετε, σέρ, καὶ ἀναγκασθῶ νὰ γυρίζω ἔς τοὺς δρόμους. Ἀφῆτέ με νὰ μένω ἐδῶ καὶ νὰ σας δουλεύω. Μὴ με στέλλετε πάλιν εἰς τὸ φοβερὸν μέρος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐγλύτωσα. Λυπηθῆτε ἕνα πτωχὸν παιδί, σέρ, σὰς παρακαλῶ.

— Ἀγαπητόν μου παιδί, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω, συγκινηθεὶς ἐκ τῆς ζήτησεως μεθ' ἧς ἰκέτευεν αὐτὸν ὁ Ὀλιβερ, μὴ φοβῆσαι, δὲν θὰ σε ἐγκαταλείψω. ἔκτος ἂν σὺ μὲ βιάσῃς εἰς τοῦτο.

— Ποτέ, σέρ, ὦ, ποτέ, εἶπε διακόψας αὐτὸν ὁ Ὀλιβερ.

— Ἐλπίζω τοῦτο, ἐξηκολούθησεν ὁ πρεσβύτης· εἶμαι πεπεισμένος ὅτι δὲν θὰ με ἐξαναγ-

κάσῃς εἰς τοῦτο. Ἄν καὶ πολλὰς ἀπογοητεύσεις ἐδοκίμασα παρ' ἀνθρώπων, εἰς τοὺς ὁποίους ἠθέλησα νὰ κάμω καλὸν, εἶμαι ὅμως σφόδρα διατεθειμένος νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς σέ, καὶ ἐνδιαφερόμαι περὶ σοῦ περισσότερο ἀπ' ὅσον δύναμαι νὰ σοὶ εἴπω. Ὅσους ἠγάπησα μὲ τὴν μεγαλειτέραν τρυφερότητα εὐρίσκονταί τώρα εἰς τὸν τάφον· ἀλλ' ἂν καὶ παρέλαθον μεθ' ἑαυτῶν τὸ γόητρον καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ βίου μου, δὲν μετέβαλον τὴν καρδίαν μου εἰς φέρετρον, οὐδ' ἔκλεισα αὐτὴν διὰ παντὸς εἰς φιλόστοργα αἰσθηματὰ· ἡ μεγάλη θλιψίς μου συνετέλεσε τούναντιον εἰς τὸ νὰ ἐνισχύσῃ ταῦτα· καὶ οὕτω κατ' ἀνάγκην ἐπρεπε νὰ γίνῃ, διότι ἡ δυστυχία ἐξαγνίζει τὴν καρδίαν μας.»

Ὁ ἀγαθὸς γέρον ἀπ' οὗ εἶπε ταῦτα ταπεινῆ τῆ φωνῆ, ὡς εἰ ὦμίλει κατ' ἑαυτὸν, ἐσίγησεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, ἐν ᾧ ὁ Ὀλιβερ, ἀκίνητος ἐπὶ τοῦ καθίσματός του, μόλις ἐτόλμα νὰ ἀπνεύσῃ.

«Ἐὰν σοῦ ὁμιλῶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἐπανέλαθε τέλος ὁ κύριος Μπράουνλω φαιδρότερον, τοῦτο τὸ κάμνω διότι ἡ καρδία σου εἶναι νεαρὰ, καὶ εἰξεύρων ὅτι πολλὰς μεγάλας θλιψίς ἐδοκίμασα, θάποφύγῃς οὕτω μετὰ μεγαλειτέρας φροντίδος νὰ ἀνανεώσῃς ταύτας. Λέγεις ὅτι εἶσαι ὄρφανός, χωρὶς φίλον εἰς τὸν κόσμον. Αἱ πληροφορίαι, τὰς ὁποίας ἠδυνήθη νὰ συλλέξω, ἐπιβεβαιουσι τοὺς λόγους σου. Διηγήθητί μοι τὴν ἱστορίαν σου· εἶπέ μοι πόθεν ἔρχεσαι, ποῖος σὲ ἀνέθρεψε καὶ πῶς ἐγνώρισες τοὺς ἀνθρώπους μετὰ τῶν ὁποίων σὲ εὗρον. Εἶπέ μοι μόνον τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι ἐν ὅσῳ ζῶ, δὲν θὰ ἦσαι ἐστειρημένος φίλου.»

Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ὁ Ὀλιβερ δὲν ἠδυνήθη νὰ ὁμιλήσῃ ἐκ τῶν λυγμῶν· ἐμελλε νὰ διηγηθῇ πῶς ἀνετράφη ἐν τῇ ἐξοχῇ καὶ πῶς ὠδηγήθη εἰς τὸ πτωχοκομεῖον ὑπὸ τοῦ κυρίου Μπάμπλ, ὅτε τὸ ρόπτρον τῆς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ θύρας ἐκρούσθη δις ταχέως καὶ διὰ τρόπου ἀνυπομονησίαν ἐμφαίνοντος. Ὑπνρῆτης δὲ τις εἰσελθὼν ἀνήγγειλε τὸν κύριον Γκρίμγουιγκ.

«Ἀναβαίνει; ἠρώτησεν ὁ κύριος Μπράουνλω.

— Μάλιστα, σέρ, ἀπεκρίνατο ὁ θεράπων· ἠρώτησεν ἐὰν ὑπῆρχον μάφιν¹ εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἀπ' οὗ ἐγὼ τῶ εἶπα ὅτι ὑπάρχουν, ἀπεκρίθη ὅτι θὰ ἔλθῃ νὰ πάρῃ τὸ τσάι.»

Ὁ κύριος Μπράουνλω ἐμειδίασε καὶ στραφείς πρὸς τὸν Ὀλιβερ εἶπεν ὅτι ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ ἦτο παλαιὸς φίλος του, καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ δίδῃ σημασίαν εἰς τοὺς ὀλίγον ἀποτόμους τρόπους του διότι κατὰ βάθος ἦτο κάλλιστος ἄνθρωπος.

«Πρέπει νὰ καταθῶ, σέρ; ἠρώτησεν ὁ Ὀλιβερ.

— Ὅχι, ἀπεκρίνατο ὁ κύριος Μπράουνλω· προτιμῶ νὰ μείνῃς ἐδῶ.»

1. Εἶδο; πλακουτιῶν διὰ τὸ τίον.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσῆλθε γέρον τις κύριος, ἀρκούτως εὐσαρκος, ἐπὶ χονδρῆς στηριζόμενος βακτηρίας, διότι ἐχώλαινε ὀλίγον· ἔφερε κυανοῦν ἐπενδύτην, ἐσωκάρδιον ἐκ βλάβου τοῦ ὑφάσματος, περισκελίδα ἐκ ναγκίνης, καὶ πῖλον πλατύγυρον. Ἐκ τοῦ θυλακίου τοῦ ἐσωκαρδίου του ἐξήρχετο ἀτημελῶς μακρὰ χαλυβδίνη ἄλυσις ὠρολογίου, εἰς ἧς τὸ ἄκρον ἐκρέματο ἐν κλειδίον. Τὰ δύο ἄκρα τοῦ λευκοῦ λαϊμοδέτου του ἦσαν συνεπτυγμένα εἰς κόμβον, ἔχοντα ὄγκον πορτοκαλλίου. Ἡ στάσις του δὲ ἦτο ἀεικίνητος, ὥστε πᾶσα περιγραφή αὐτῆς ἀποβαίνει ἀδύνατος. Ἐν ᾧ ὦμίλει ἐκίνει τὴν κεφαλὴν ἀποτόμως καὶ προσέβλεπε διὰ τοῦ κανθοῦ τῶν ὀφθαλμῶν, ἀπαρᾶλλάκτως ὡς ψιττακός. Οὕτω πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον, καὶ κρατῶν εἰς τοὺς δακτύλους μικρὸν τεμάχιον φλοιοῦ πορτοκαλλίου, ἀνεκραύγασε μετὰ δυσαρρεσκείας·

«Εἰς τὸν Θεόν σας! ἰδέτε καὶ σεῖς! δὲν εἶναι παραξένον καὶ θαυμάσιον πρᾶγμα νὰ μὴ ἡμπαρῶ νὰ ἔμβω εἰς κἀνὲν σπῖτι χωρὶς νὰ εὗρω εἰς τὴν σκάλα ἐν κομματί πορτοκαλλόφλοιδα, ἀπὸ αὐτὰ μὲ τὰ ὁποία κάμουν τὴν τύχην των οἱ χειρουργοί. Ἐνα κομματί πορτοκαλλόφλοιδα μὲ ἔκαμε κουτσὸν καὶ εἶμαι βέβαιος πῶς κἀνὲν ἄλλο κομματί πορτοκαλλόφλοιδα θὰ ἦναι ὁ θάνατός μου. Ναι, κύριε, θὰ εὗρω τὸν διάβολόν μου μὲ τὰς πορτοκαλλόφλοιδας. Θὰ φάγω τὸ κεφάλι μου!»

Ἦτο αὕτη ἡ συνήθης ἐκφρασίς, ἧς ἐποιεῖτο χρῆσιν ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ πρὸς μείζονα ἔμφρασιν. Ἦτο τόσῳ μεγάλη καὶ ὀγκώδης ἡ κεφαλὴ του, καὶ πρὸς ἐπιμετρον ἐπιπεπασμένη μὲ ἄφθονον κόνιν, ὥστε, καὶ ἂν ἡ ἐπιστήμη ἐφεύρισκε μέσον τι δι' οὗ νὰ ἠδύνατο τις νὰ τρώγῃ τὴν ἰδίαν κεφαλὴν, δὲν ἦτο καὶ πάλιν φόβος μὴ πραγματοποιηθῶσιν οἱ λόγοι του οὗτοι.

«Ναι, κύριε, θὰ φάγω τὸ κεφάλι μου, ἐπανελάθει ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ, κτυπῶν διὰ τῆς βλάβου του τὸ πάτωμα. Μπα, τί εἶναι αὐτὸ; προσέθηκεν ἰδὼν τὸν Ὀλιβερ καὶ ὀπισθοχωρήσας δύο βήματα.

— Εἶναι ὁ νέος Ὀλιβερ Τουίστ, περὶ τοῦ ὁποίου σὰς ὠμίλησα,» ἀπεκρίνατο ὁ κύριος Μπράουνλω.

Ὁ Ὀλιβερ ἐχαίρειται.

«Ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ ἦναι αὐτὸ τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον προσεβλήθη ἀπὸ πυρετόν, εἶπεν ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ ὀπισθοχωρῶν ἀκόμῃ. Μίαν στιγμὴν! προσέθηκεν ἀποτόμως, ἐν τῇ χαρᾷ ἐπὶ τῇ ἀνακαλύψει του λησμονήσας τὸν φόβον μὴ κολλήσῃ πυρετόν. Στοιχηματίζω πῶς αὐτὸ θὰ ἦναι τὸ παιδί, ὅπου ἐκαθάρισε τὸ ποστοκάλλι καὶ ἔρριψε τοὺς φλοιούς εἰς τὴν σκάλαν. Θὰ φάγω τὸ κεφάλι μου, μὰ καὶ τὸ ἰδικόν του ὅμως μαζὶ.

— Ὅχι, δὲν εἶναι αὐτὸς, εἶπεν ὁ κύριος

Μπράουνλω γελών. Δὲν ἔφαγε πορτοκάλλι. Ἔλθετε, βάλετε ἐκεῖ τὸ καπέλλο σας καὶ ὁμιλήσατε μὲ τὸν φίλον μου.

— Αὐτὸ μὲ κάμνει νὰ σκέπτομαι φοβερὰ πράγματα, εἶπεν ὁ εὐερέθιστος γέρον ἐκβαλὼν τὰς χεῖρας του. Εἰς τὸν δρόμον μας εὐρίσκονται πότε ὀλίγαι πότε πολλαὶ πορτοκαλλόφλοι-δαι καὶ ἔχω τὴν βεβαιότητα ὅτι τὸ παιδί τοῦ χειρουργοῦ, ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν γωνίαν, τὰς βάλλει ἐπίτηδες· δὲν ἤγαινον μακρὰ, χθὲς τὸ βράδυ ἐξ αἰτίας μιᾶς τοιαύτης φλοίδας ἐγλύστρησε μία νέα, καὶ ἔπεσεν ἐπάνω εἰς τὰ κάγγελα τοῦ κήπου μου. Ὅταν ἐσηκώθη, τὴν εἶδα ὁποῦ παρετήρει τὸ καταθόνιον κόκκινον φανάρι, τὸ ὅποιον φωτίζει τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ χειρουργοῦ. Μὴ ἤγαινετε! τῆς φωνάζω ἀπὸ τὸ παράθυρον. Εἶναι φονιάς! αὐτὸς βάλλει ἐπίτηδες νὰ σπάσουν τὸν σῆρνον τοὺς οἱ ἄνθρωποι! Θὰ φάγω. . . .»

Ἐνταῦθα ὁ ὀργίλος γέρον ἐκτύπησε δυνατὰ διὰ τῆς βλάβου του τὸ πάτωμα· ἡ χειρονομία αὕτη ἦτο ἰσοδύναμος μὲ τὴν συνήθη του ἐκφρασιν. Εἶτα χωρὶς νὰ φήσῃ τὴν βλάβον του ἐκάθησε, καὶ ἐπιθεὶς ἐπὶ τῆς ρινὸς διόπτρας, ἃς ἔφερε κρεμασμένως ἐκ πλατσίας μελαίνης ταινίας, παρετήρησεν ἐταστικῶς τὸν Ὀλιβερ. Οὗτος δὲ, βλέπων ἑαυτὸν ἀντικείμενον κανονικῆς ἐπιθεωρήσεως, ἠρθρῶσε καὶ ἐχαίρετις ἐκ δευτέρου.

«Αὐτὸ εἶναι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος παιδί; εἶπε τέλος ὁ κύριος Γκρίμουιγκ.

— Αὐτὸ μάλιστα, ἀπεκρίνατο ὁ κύριος Μπράουνλω, νέων φιλικῶς τῷ Ὀλιβερ.

— Τί κάμνεις παιδί μου; εἶπεν ὁ κύριος Γκρίμουιγκ.

— Εὐχαριστῶ, σέρ, πολὺ καλλίτερα,» ἀπεκρίνατο ὁ Ὀλιβερ.

Ὁ κύριος Μπράουνλω, φοβούμενος μήπως ὁ ἰδιότροπος φίλος του προσθήσῃ δυσάρεστους τινὰς λόγους, εἶπεν εἰς τὸν Ὀλιβερ νὰ καταβῆ καὶ νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν κυρίαν Μπέντγουιν νὰ φέρῃ τὸ τέιον. Ὁ Ὀλιβερ, ὅν οἱ τρόποι τοῦ νεοελθάντος δὲν εἶχον καταθέλλει, ἐθεώρησεν ἑαυτὸν εὐτυχῆ εὐρὸν ἀφορμὴν νὰ πέλθῃ.

«Δὲν εἶναι ἐξαίρετον παιδί; ἠρώτησεν ὁ κύριος Μπράουνλω.

— Δὲν εἰξεύρω, ἀπήντησεν ὁ κύριος Γκρίμουιγκ τραχέως.

— Πῶς;

— Ὅχι, δὲν εἰξεύρω· ἐγὼ ἔχω τὴν ἰδέαν πῶς ὅλα τὰ παιδιὰ ὁμοιάζουν. Μόνον δύο εἶδη αὐτῶν γνωρίζω, τὰ ἰσχνὰ καὶ τὰ παχέα.

— Καὶ εἰς ποίαν κατηγορίαν ὑπάγεται ὁ Ὀλιβερ;

— Εἰς τὰ ἰσχνὰ. Ἔχω ἓνα φίλον τοῦ ὁποίου τὸ παιδί εἶναι χονδρὸν ὡς βαρέλι· καὶ τὸ λέγουσιν αὐτὸ ὠραῖον παιδί, μὲ τὸ χονδρὸν στρογγυλὸν κεφάλι του, τὰ κόκκινα μάγουλα καὶ τοὺς ἀπαστράπτοντας ὀφθαλμούς του. Εἶναι καλλίτερα

φρικαλέον· νομίζει κἀνεις πῶς τὰ βουχὰ του εἶναι εἰς τὴν ἀκμὴν νὰ σπάσουν εἰς ὅλα τὰ μέρη, στενοχωρούμενα ἀπὸ τὸ σῶμά του· ἔχει φωνὴν πιλότου καὶ ὄρεξιν λύκου· τὸν γνωρίζω καλὰ τὸν κατεργάρη!

— Τὰ χαρακτηριστικὰ βλέπω αὐτοῦ δὲν ἔχουσι κάμμίαν ὁμοιότητα μὲ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ νέου Ὀλιβερ Τουίστ, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω· ὥστε μὴ θυμώνετε.

— Ἀλήθεια, ἀπεκρίνατο ὁ κύριος Γκρίμουιγκ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δὲν θάξιζῃ ἴσως περισσότερον ἀπὸ ἐκεῖνον.»

Ὁ κύριος Μπράουνλω ἔβηξε μὲ τρόπον ἐκφράζοντα ἀνυπομονησίαν, ὅπερ προῦξένησεν ἄπλετον εὐχαρίστησιν εἰς τὸν κύριον Γκρίμουιγκ.

«Ναὶ, ἐπανέλαβε, ἴσως δὲν θάξιζῃ περισσότερον. Ἀπὸ ποῦ ἔρχεται; Τί εἶναι; Προσεβλήθη ἀπὸ πυρετόν. . . ἔ! ἔπειτα; Δὲν προσβάλλονται μόνον οἱ ἐντιμοὶ ἄνθρωποι ἀπὸ πυρετόν, ἢ ὄχι; Καὶ οἱ κλέπται κάμμιαν φορὰν προσβάλλονται ἀπὸ πυρετόν, ἔ; Ἐγνώρισα ἓνα, τὸν ὅποιον ἐκρέμασαν εἰς τὴν Ἰαμαϊκὴν, διότι ἐσκότωσε τὸν αὐθέντην του· καὶ αὐτὸς προσεβλήθη ἔξ φορὰς ἀπὸ πυρετόν· μήπως νομίζετε πῶς τοῦ ἔδωσαν χάριν ἐξ αἰτίας τούτου; Μπα! κολοκύθια!»

Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι κατὰ βάθος ὁ κύριος Γκρίμουιγκ ἦτο ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας διατεθειμένος νὰ παραδεχθῆ ὅτι ἡ φυσιογνωμία τοῦ Ὀλιβερ συνηγόρει πολὺ ὑπὲρ αὐτοῦ· ἐκέκτητο ὅμως εἰς τὸν ὑπατον βαθμὸν τὴν μανίαν τῆς ἀντιλογίας, καὶ εἶπερ ποτε καὶ ἄλλοτε κατὰ τὴν παρούσαν ὥραν, ἀφ' ἧς εὗρεν ἐν τεμάχιον φλοιοῦ πορτοκαλλίου εἰς τὴν κλίμακα. Εὐθὺς ὡς εἰσῆλθεν ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν νάντιλέγη εἰς τὸν φίλον του. Ὅταν δὲ ὁ κύριος Μπράουνλω τῷ ὡμολόγησεν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ παντήσῃ εἰς μὴδεμίαν τῶν ἐρωτήσεών του, διότι ἀνέβαλε νὰ ἐξετάσῃ τὸν Ὀλιβερ περὶ τοῦ βίου του μέχρις οὗ ἐντελῶς ἀναρρώσῃ, ἡ φυσιογνωμία τοῦ κυρίου Γκρίμουιγκ προσέλαβεν ἐκφρασιν μυκτηριστικὴν καὶ κακεντρέχῃ, ἠρώτησε δὲ κατεριωυόμενος ἂν ἡ οἰκονόμος συνίθιζε καθ' ἐκάστην ἐσπέραν νὰ μετρῆ τὰ ἀσημικά, διότι ἂν ἤμεραν τινὰ ἔλειπον δύο ἢ τρία κοχλιαρία, θὰ ἔτρωγε τὸ κεφάλι του, παρὰ. . . κτλ.

Ὁ κύριος Μπράουνλω, καίτοι λίαν ζωηροῦ χαρακτῆρος, ὑπέμεινε ὅμως ὅλα ταῦτα χωρὶς νὰ συγχυθῆ, διότι ἐγνώριζε πληρέστατα τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ φίλου του.

Ἀφ' ἑτέρου ὁ κύριος Γκρίμουιγκ ἔσχε τὴν καλωσύνην νὰ εὐρῆ τὰ μάφιν ἐξαίρετα, καὶ τὰ πάντα ἔλαβον ὁμαλωτέραν τροπὴν. Ὁ Ὀλιβερ, ὅστις συνέπιπε τέιον μετὰ τῶν δύο φίλων, ἤρχισε νὰ μὴ στενοχωρῆται τόσῳ πολὺ ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ φοβεροῦ γέροντος.

«Καὶ διὰ πότε ἢ πλήρης, λεπτομερῆς καὶ ἄ-

ληθῆς ἀφήγησις τοῦ βίου καὶ τῶν συμβεβηκότων τοῦ Ὀλιβερ Τουίστ;» ἠρώτησεν ὁ κύριος Γκρίμουιγκ τὸν κύριον Μπράουνλω μετὰ τὸ τέιον.

Καὶ συγχρόνως ἔβλεπεν ὑπόδρα τὸν Ὀλιβερ. «Ἀὔριον τὸ πρωτὶ, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω· ἐπιθυμῶ νὰ γίνῃ τοῦτο μεταξύ μας. Νὰ ἔλθῃς εἰς τὸ γραφεῖον αὔριον τὸ πρωτὶ, φίλε μου.

— Μάλιστα, σέρ,» εἶπεν ὁ Ὀλιβερ. Ἀπεκρίθη δὲ μετὰ τινος δισταγμοῦ, διότι ἐδειλίασε βλέπον τὸν κύριον Γκρίμουιγκ ἀτενίζοντα αὐτὸν ἀσκαρδαμυκτῶς.

«Θέλεις νὰ σοὶ τὸ εἶπω, εἶπεν οὗτος ταπεινῆ τῆ φωνῆ τῷ κυρίῳ Μπράουνλω· δὲν θὰ ἔλθῃ αὔριον τὸ πρωτὶ τὸν εἶδα δισταζόντα· τὴν ἔπαυες, φίλε μου.

— Καὶ ἐγὼ σὰς λέγω πῶς θὰ ἔλθῃ, ἀπεκρίνατο ὁ κύριος Μπράουνλω.

— Ἄν δὲν ἔλθῃ, εἶπεν ὁ κύριος Γκρίμουιγκ, νὰ φάγω. . . .»

Καὶ ἐκτύπησε διὰ τῆς βακτηρίας τὸ πάτωμα.

«Ἡμπορῶ νὰ δοκισθῶ εἰς τὴν ζωὴν μου ὅτι τὸ παιδίον αὐτὸ εἶναι εἰλικρινές, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω, κτυπῶν τὴν τράπεζαν.

— Καὶ ἐγὼ βάζω τὸ κεφάλι μου πῶς εἶναι κατεργάρης, ἀπήντησεν ὁ κύριος Γκρίμουιγκ, γρονθοκοπῶν ἐπίσης τὴν τράπεζαν.

— Θὰ ἴδωμεν, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω, καταστῆλων κίνημά τι ὀργῆς.

— Ναὶ, θὰ ἴδωμεν, ἀπήντησεν ὁ κύριος Γκρίμουιγκ εἰρωνικῶς μειδιῶν, θὰ ἴδωμεν πολὺ καλά.»

Ἡ τύχη ἔφερε νὰ εἰσέλθῃ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἡ κυρία Μπέντγουιν, κρατοῦσα μικρὸν δέμα βιβλίων, τὰ ὅποια ὁ κύριος Μπράουνλω ἠγόρασε τὴν πρωτὴν ἀπὸ τὸν αὐτὸν βιβλιοπώλην, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος· τὸ ἀπέθηκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἠτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ τοῦ γραφείου.

«Εἰπέτε εἰς τὸν ὑπάλληλον νὰ περιμένῃ, κυρὰ Μπέντγουιν, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω· ἔχει νὰ πάρῃ μερικὰ ὀπίσω.

— Ἐφυγε, σέρ, ἀπεκρίνατο ἡ κυρία Μπέντγουιν.

— Φωνάξατέ τον, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω, δὲν ἤθελα νὰ φύγῃ. Ὁ βιβλιοπώλης δὲν εἶναι πλούσιος καὶ τὰ βιβλία εἶναι ἀπλήρωτα. Ἐπειτα καὶ μερικὰ πρέπει νὰ ἐπιστραφῶσι.»

Ἐποεζαν ἀμέσως εἰς τὴν ἔξω θύραν, ὁ Ὀλιβερ διέτρεξε τὴν ὁδὸν κατὰ τὴν μίαν διεύθυνσιν, ἡ ὑπερέτρια κατὰ τὴν ἑτέραν, ἡ δὲ κυρία Μπέντγουιν ἰσταμένη εἰς τὸ κατώφλιον ἐφώναζε πάση δυνάμει τὸν ὑπάλληλον· ἀλλ' οὗτος εἶχεν ἀπομακρυνθῆ καὶ δὲν κατώρθωσαν νὰ τον ἴδωσι.

«Τοῦτο μὲ δυσαρτετεῖ πολὺ, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω· πολὺ ἐπεθύμουν νὰ ἐπιστρέφοντο ἀπόψε τὰ βιβλία.

— Στείλατέ τα μὲ τὸν Ὀλιβερ, εἶπεν ὁ κύ-

ριος Γκρίμουιγκ σαρκαστικῶς· θὰ τα ἀποδώσῃ εὐσυνειδήτως, δὲν ὑπάρχει ἀμφισβολία.

— Ναὶ, σέρ, ἄφετέ με νὰ τα ὑπάγω ἐγὼ, σὰς παρακαλῶ, εἶπεν ὁ Ὀλιβερ· θὰ ὑπάγω τρέχων.»

Ὁ γέρον κύριος ἠτοιμάζετο νὰ εἶπῃ ὅτι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἔπρεπε νὰ ἐξέλθῃ ὁ Ὀλιβερ· ἀλλ' ὁ κύριος Γκρίμουιγκ ἔβηξε τόσῳ κακεντρέχως, ὥστε ὁ κύριος Μπράουνλω ἀπεπάσεισε νάναθέσῃ εἰς τὸ παιδίον τὴν ἐντολὴν ἐκείνην καὶ νὰ ποδείξῃ οὕτως εἰς τὸν γέροντα φίλον του πόσον αἰ ὑποφία του, ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ ζήτημα τοῦλάχιστον, ἦσαν ἀβάσιμοι.

«Ἵπαγε, φίλε μου, εἶπε τῷ Ὀλιβερ· τὰ βιβλία εἶναι εἰς ἓν κάθισμα πλησίον τῆς τραπέζης. Πήγαινε νὰ τα φέρῃς.»

Ὁ Ὀλιβερ, περιχαρῆς διότι προσέφερεν ὑπηρεσίαν τινὰ, ἐπανῆλθε τάχιστα μὲ τὰ βιβλία ὑπὸ μάλης, καὶ τὸ κασκέττον του ἔχων ἀνὰ χεῖρας ἀνέμενε τὰς διαταγὰς τοῦ κυρίου Μπράουνλω.

«Νὰ εἰπῆς, εἶπεν οὗτος βλέπων ἀτενῶς τὸν κύριον Γκρίμουιγκ, ὅτι ἐπιστρέφεις τὰ βιβλία αὐτὰ ἐκ μέρους μου καὶ ὅτι θέλεις νὰ τῷ πληρώσῃς τὰς τέσσαρας λίρας καὶ ἡμίσειαν, τὰς ὁποίας τῷ ὀφείλω. Ἴδου ἐν τραπεζικὸν γραμματίον πέντε λιρῶν· θὰ φέρῃς λοιπὸν ὀπίσω δέκα σελίνια.

— Δὲν θὰ κάμω περισσότερον ἀπὸ δέκα λεπτά, σέρ,» ἀπεκρίθη ὁ Ὀλιβερ ζωηρῶς. Ἐβάλε τὸ τραπεζικὸν γραμματίον εἰς τὸ θυλάκιόν του, ἐκόμβωσε τὸν γιτώνά του ἕως ἐπάνω, ἔθηκεν ἐπιμελῶς τὰ βιβλία ὑπὸ μάλης, ἐχαίρετῃσεν εὐσεβάστως καὶ ἐξῆλθε. Ἡ κυρία Μπέντγουιν συνώδευσε αὐτὸν μέχρι τῆς ἔξω θύρας, ὅπως τῷ περιγράφῃ ἀκριβῶς τὸν συντομώτερον δρόμον καὶ τῷ εἶπῃ τὸ ὄνομα τοῦ βιβλιοπώλου καὶ τὸ τῆς ὁδοῦ, ἅτινα πάντα ὁ Ὀλιβερ εἶπεν ὅτι κάλλιστα ἐνόησε· καὶ ἀφ' οὗ ἐπανειλημμένως συνέστησεν αὐτῷ νὰ προσέχῃ μὴ κρυολογήσῃ, ἢ συνετῆ πρεσβυτίς τὸν ἀφήκεν ἐπὶ τέλους νὰ ἐξέλθῃ.

«Τὸ ἀγαπητὸν παιδί! εἶπε παρακολουθοῦσα αὐτὸν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν· δὲν εἰξεύρω διατί, ἀλλὰ δὲν ἤθελα νὰ τὸ ἀφήσω καθόλου ἀπὸ τὰ μάτια μου.»

Κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην ὁ Ὀλιβερ ἐγράφη καὶ ἔνευσε αὐτῇ χαριέντως πρὸς ἀποχαιρετισμὸν προτοῦ κάμψῃ τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ· ἡ πρεσβυτίς ἀνταπέδω τὸν χαιρετισμὸν μειδιῶσα, ἔκλεισε τὴν θύραν καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν της.

«Ἄς ἴδωμεν, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω, ἐξαγαγὼν τὸ ὠρολόγιόν του καὶ θεὶς αὐτὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης· θὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ εἴκοσι λεπτά τὸ πολὺ· ἕως τότε θὰ νυκτώσῃ.

— Σπουδαίως λοιπὸν νομίζετε ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ; ἠρώτησεν ὁ κύριος Γκρίμουιγκ.

— Ἀμφιβάλλετε λοιπὸν περὶ τούτου;» εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω μειδιῶν.

Τὸ πνεῦμα τῆς ἀντιλογίας ἐβασάνιζεν ὑπερβολικὰ κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν τὸν κύριον Γκρίμγουικ, τὸ δὲ πλήρες ἐμπιστοσύνης μειδιάμα τῶ φίλου του ἐνίσχυσε τὴν διάθεσιν ταύτην.

«Ναί, ἀμφιβάλλω, εἶπε κτυπῶν διὰ τοῦ γρόνου τὴν τράπεζαν. Τὸ παιδί φορεῖ κινουρήγες ἐνδυμα, κρατεῖ εἰς τὰ χέρια του βιβλία ἀξίας καὶ ἔχει εἰς τὸ θυλακίον του τραπεζικὸν γραμματίον πέντε λιρῶν. Θὰ ὑπάγῃ νὰ ἐνταμώσῃ τοὺς παλαιούς του φίλους, τοὺς κλέπτας, καὶ θὰ σε περιπαίξῃ. Ἐὰν ζαναπατήσῃ τὸ πόδι του ἐδῶ, νὰ φάγω τὸ κεφάλι μου!»

Καὶ λέγων ταῦτα ἐπλησίασε τὸ κάθισμά του εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ οἱ δύο φίλοι ἔμειναν ἐν σιωπῇ προσδοκίᾳ, τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἔχοντες ἐπὶ τοῦ ὄρολογίου. Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως εἶναι, ὡς καταδεικνύον τὴν σπουδαιότητα ἢν περιάπτουμεν εἰς τὰς κρίσεις ἡμῶν, ὅτι ὁ κύριος Γκρίμγουικ, ἂν καὶ οὐδόπως ἦτο κακός, καὶ τὸναντίον μεγάλως θὰ ἐλυπεῖτο ἐνδομύχως ἂν ὁ φίλος ἐγένετο θυμὰ δόλου, ἐπεθύμει διακαῶς νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ ὁ Ὀλιβερ' οὕτως ἐξ ἀντιλογίων ἐξυμωμένη εἶναι ἡ ψυχὴ μας!

Ἡ νύξ ἐπῆλθε βαθυμῶν καὶ μόλις διακρίνοντο οἱ δεῖκται τοῦ ὄρολογίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'

Ἐρ ᾧ φαίνεται πόσον φιλοστόργως ἠγάπων τὸν Ὀλιβερ' ὁ ἀστεῖος γέρον Ἑβραῖος καὶ ἡ δεσποινὶς Νάνσυ.

Ἐν τῇ σκοτεινῇ αἰθούσῃ ἑλσεινοῦ τινος κηληίου κειμένου ἐν τῷ ῥυπαρωτέρῳ μέρει τοῦ Λίττλ Σάφρον Χίλλ, ζοφερᾶς τρώγλης, ἐν ἣ τὸν χειμῶνα εἰς φανὸς φωταερίου ἦν ἀνημμένος καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ εἰς τὴν οὐδέποτε κατὰ τὸ θέρος εἰσεχώρησεν ἀκτὶς ἡλίου, ἀνθρωπὸς τις ἐκάθητο ἔχων πρὸ αὐτοῦ κασσιτερίνην λάγνηνον καὶ μικρὸν ποτήριον, εἰς βαθείας σκέψεις βεβουθισμένος καὶ ἰσχυρὰν ἀποπνεῶν ὀσμὴν οἶνοπνεύματος. Ἐκ τοῦ ἀπὸ κοινὸν βελουδὸν χιτῶνός του, ἐκ τῶν βελουδίνων περισκελίδων καὶ τῶν σανδαλίων του, ἐπιτήδειος ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος, καίτοι τὸ ρῶς ἦτο ἀμυδρότατον, θάνεγνώριζεν ἀμέσως τὸν Μπίλ Σάικς. Πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἔκειτο ἐξηπλωμένος κύων λευκόμαλλος καὶ ἐρυθρόφθαλμος, ὅστις ἄλλο δὲν ἔκαμνε ἢ νὰ καμμύῃ τὸν ὀφθαλμὸν παρατηρῶν τὸν κύριόν του καὶ νὰ λείχῃ κατόπιν τὸ βύγχος του, οὐ πλατεῖα καὶ αἱματόφυρτος πληγὴ ἔμαρτύρει πρόσφατον πάλιν.

«Θὰ καθήσῃς ἤσυχο, ψοφίμι!» εἶπεν ὁ κύριος Σάικς, διακόπτων ἀποτόμως τὴν σιγὴν. Τοσοῦτον ἦτο φαίνεται βεβουθισμένος εἰς συλλογισμοὺς, ὥστε καὶ μόνῃ ἢ κίνησι τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ κυνὸς ἤρκει νὰ τον ταραξῇ ἢ μάλλον ὁ ἐρεθισμὸς,

ὁ ἐκ τῶν συλλογισμῶν ἐκείνων προερχόμενος, ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐκχυθῇ κατὰ τοῦ ἀκάκου ζώου. Ὅπως ἂν ἦ, ὁ Σάικς ἤρχισε νὰ βλασφημῇ τὸν κύνα του, καὶ ἐλάττισεν αὐτόν.

Κατὰ γενικὸν κανόνα ὁ κύων οὐδέποτε πειράται νὰ ἐκδικηθῇ τὰ κτυπήματα, ἅτινα λαμβάνει παρὰ τοῦ κυρίου του· ἀλλ' ὁ τοῦ Σάικς εἶχε, ὅπως καὶ ὁ ἰδιοκτήτης αὐτοῦ, πολὺ κακὸν χαρακτήρα, καὶ ἀγανακτήσας κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐκ τῆς συναίσθησεως τῆς ἀθωότητός του, ἐπέπεσεν ἄνευ ἐνδοιασμοῦ κατὰ τοῦ λακτίσαντος αὐτὸν ποδός, ἐβύθισε τοὺς ὀδόντας εἰς τὸ σανδάλιον, τὸ ἐκίνησε μεθ' ὀρμῆς, καὶ κατόπιν ἔστρεψε νὰ κρυβῇ ὑπὸ τὴν θρανίον λίαν ἐγκαίρως, διότι ὁ κύριος Σάικς ἐσφενδόνισε κατ' αὐτοῦ τὸ κασσιτερίνον ἀγγεῖον.

«Ἦθελες νὰ δαγκάσῃς, ἔ;» εἶπεν ὁ Σάικς, διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς ἀρπάξων τὰς πυρολαβίδας ἐκ τῆς ἐστίας, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας γυμνῶν μακρὰν μάχαιραν, ἣν εἶχε κεκρυμμένην ἐν τῷ θυλακίῳ του. Ἐδῶ, ψοφίμι! ἐδῶ! μὲ ἀκούεις;»

Ὁ σκύλος ἤκουσε πολὺ καλὰ, διότι ὁ κύριος Σάικς ἐκραύγαζεν ὡς κωφός· ἀλλὰ δὲν ἐφαίνετο ὅλως διόλου εὐδιάθετος νὰ φύγῃ νὰ τον σκοτώσῃν· ἔμεινε ἐκεῖ ὅπου ἦτο, γρυλλίζων ἰσχυρότερον, καὶ συνέλαβε διὰ τῶν ὀδόντων τὸ ἄκρον τῶν πυρολαβίδων, ὅπερ ἔδακνε λυσσαδῶς.

Ἦ ἀντίστασις αὕτη ἐπηύξησε τὸν θυμὸν τοῦ κυρίου Σάικς, ὅστις γονατίσας ἤρχισε τὰ προσβάλλῃ τὸν κύνα μακροδῶς. Τὸ ζῶον ἐπήδα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἄλλο μέρος γρυλλίζων καὶ ὑλακτοῦν. Ὁ ἄνθρωπος δὲ ὕβριζε, ἐβλασφημῆ, ἐκτύπα. Ἦτο δὲ κίνδυνος μὴ ἡ πάλιν ἀπέβαινον ἐλευθρία διὰ τὸν ἕτερον τῶν μαχητῶν, ἐὰν δὲν ἠνοίγετο αἴφνης ἡ θύρα, δι' ἣς δι' ἐνὸς ἄλματος ἐδραπέτευσεν ὁ κύων, καταλιπὼν τὸν Μπίλ Σάικς μετ' ἡν μάχαιραν καὶ τὰς πυρολαβίδας ἀνὰ χεῖρας.

Διὰ κάθε μάλλωμα χρειάζονται πάντοτε δύο, λέγει παλαιὰ τις παροιμία. Ὁ κύριος Σάικς ἀγανακτήσας ἐκ τῆς φυγῆς τοῦ κυνός, ἐπέριψεν ὅλον τὸν θυμὸν του ἐπὶ τοῦ εἰσελθόντος.

«Τί διάβολο ἔρχεσαι καὶ χώνεσαι μετὰ τοῦ σκύλου μου καὶ ἐμοῦ; ἠρώτησε, συνοδεύσας δι' ἀπειλητικοῦ σχήματος τὴν ἐρώτησίν του.

— Δὲν εἰξεύρα, φίλε μου, δὲν εἰξεύρα,» ἀπεκρίνατο ὁ Φέιγγιν ταπεινῶς.

Διότι ὁ εἰσελθὼν ἦτο ὁ Ἑβραῖος.

«Δὲν εἰξεύρες, γεροκολασμένε! ἀνεφώνησεν ὁ Σάικς. Δὲν ἤκουσε; λοιπὸν τὸν θόρυβον ὅπου ἐγένετο;

— Δὲν ἤκουσα καθόλου, ἔτσι νὰ χαρῶ τὴν ζωὴν μου, ἀπεκρίνατο ὁ Ἑβραῖος.

— Ἀλήθεια, τίποτε δὲν ἀκούεις, ὑπολαβὼν εἶπεν ὁ Σάικς σαρδῶνιον γελῶν. Παντοῦ χώνεις τὴν μύτην σου, χωρὶς νὰ σε καταλαμβάνῃ κανεὶς οὔτε ὅταν ἐμβαίνει οὔτε ὅταν ἐκβαίνει.

Πολὺ ἤθελα, Φέιγγιν, νὰ ἦτο εἰς τὴν θέσιν τοῦ σκύλου μου πρὸ μικροῦ.

— Καὶ διατί; ἠρώτησεν ὁ Ἑβραῖος μετὰ βεβιασμένου γέλωτος.

— Διότι ἡ κυβέρνησις, ἡ ὁποία προστατεύει τὴν ζωὴν κατεργαρέων ὡς ἐσὲ, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει ὅσπιν καρδίαν ἔχει ἕνα βρωμόσκυλο, ἀφίνει τὸν καθένα νὰ σκοτώῃ τὸν σκύλον του ὅταν τοῦ ἔρχεται ὀρεξίς, ἀπεκρίνατο ὁ Σάικς, βάλλων τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην μετ' ἄριστον ἔκφραστον. Νά, διατί.

Ὁ Ἑβραῖος ἔτριψε τὰς χεῖρας καὶ καθήσας πρὸ τῆς τραπέζης προσεποιήθη ὅτι γελᾷ διὰ τὸν ἀστείον τοῦ φίλου του. Οὐχ ἦττον εὐρίσκειτο εἰς πρόδηλον ἀμνηχανίαν.

«Ἦγάγινε νὰ γελᾷς ἀλλοῦ, εἶπεν ὁ Σάικς καταθέτων τὰς πυρολαβίδας καὶ περιφρονητικῶς βλέπων τὸν Ἑβραῖον. Ἦγάγινε νὰ γελᾷς ἀλλοῦ, καὶ ὄχι ἐμπρός μου. Σὲ ἔχω εἰς τὰ χέρια μου, Φέιγγιν, καὶ ὁ διάβολος νὰ με πάρῃ ἂν τὸ κατορθώσῃς νὰ μοῦ γλυτώσῃς. Ἄν καρυδώσῃν ἔμε θὰ κάμω νὰ μὴ γλυτώσῃς καὶ σὺ τὸ καρύδαμα. Φυλάξου λοιπὸν ἀπὸ ἐμεῖ καὶ πρόσχε με.

— Καλὰ, καλὰ, ἀγαπητέ μου, εἶπεν ὁ Ἑβραῖος. Εἰξεύρω ὅλα αὐτά. Ὅλους τοὺς κινδύνους καὶ ὅλα τὰ κέρδη τὰ ἔχομεν κοινὰ, Μπίλ.

— Χμ! ἔκαμεν ὁ Σάικς, ὡσεὶ ἐπέσειθη περὶ τῆς ταυτότητος τῶν συμφερόντων ἀμφοτέρων.

«Ἐ, λοιπὸν, τί ἔχεις νὰ μου εἴπῃς;»
— Ὅλα ἔγιναν ὅπως τὰ ἠθέλαμεν, ἀπεκρίνατο ὁ Φέιγγιν, καὶ νὰ τὸ μεριδίον σου. Εἶναι μεγαλειότερον ἀπὸ ὅσον ἔπρεπε, ἀγαπητέ μου· ἀλλ' ἐπειδὴ εἰξεύρω πῶς εἶσαι πολὺ ἄξιος καὶ θὰ κάμωμεν πολλὰς δουλείας...

— Ἐ, σώνουν πλέον αἱ φλυαρίαι, διακόψας αὐτὸν εἶπεν ὁ κλέπτης ἀνυπομόνως. Ἐλα, δός μου.

— Ναί, ναί, Μπίλ, μὰ δός μου καὶ καιρὸν, δός μου καιρὸν, ἀπεκρίνατο ὁ Ἑβραῖος κολακευτικῶς. Νά, αὐτὸ εἶναι τὸ μερικὸν σου.

Καὶ συγχρόνως ἐξήγαγε τοῦ θυλακίου του παλαιὸν μανδήλιον, ἔλυσεν ἕνα μεγάλον κόμβον, καὶ ἔδειξε μικρὸν δεμάτιον τετυλιγμένον εἰς φαῖον χάρτην, ὅπερ ὁ Σάικς ἤρπασεν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Εἶτα τὸ ἦνοιξε καὶ ἤρχισε νὰ μετρῇ τὰ ἐν αὐτῷ χρυσᾶ νομίσματα.

«Αὐτὰ εἶναι ὅλα; ἠρώτησεν ὁ Σάικς.

— Ὅλα, ἀπεκρίνατο ὁ Ἑβραῖος.

— Δὲν ἄνοιξες καθόλου τὸ δέμα εἰς τὸν δρόμον διὰ νὰ μου λαδώσῃς; κἄνα δυὸ φλωριά; προσέθηκεν ὁ Σάικς μετὰ δυσπιστίας. Μὴ μου κἄνης τὸν μισοκακόμοιρον. Δὲν εἶναι πρώτη φορά; ποῦ μοῦ ἔφτιασε αὐτό. Κούνησε τὸ μπιμπάμ.»

Τοῦτο ἐσήμαινον εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν

1. Ἀπαγγόνισσαι.
2. Κλέψῃς.

«Κροῦσον τὸν κώδωνα.» Ἀκούσας τὸν ἦχον τοῦ κώδωνος, προσῆλθεν ἕτερος Ἑβραῖος, νεώτερος μὲν τοῦ Φέιγγιν, ἀλλὰ σχεδὸν ἐπίσης βδελυρὸς καὶ ῥυπαρὸς ὡς οὗτος.

Ὁ Σάικς περιώρισθη νὰ δείξῃ διὰ τοῦ δακτύλου τὴν κενὴν λάγνηνον, ὃ δὲ Ἑβραῖος κατανοήσας πληρέστατα τὴν χειρονομίαν ἐξῆλθεν ὅπως τὴν γεμίση, ἀφ' οὗ ἀντήλλαξε πρῶτον βλέμμα συνεννοήσεως μετὰ τοῦ Φέιγγιν, ὅστις ὕψωσε πρὸς στιγμὴν τοὺς ὀφθαλμούς, ὡσεὶ περιέμενε τοῦτο, καὶ ἀπεκρίθη κατανεύσας ἐλαφρὰ τὴν κεφαλὴν. Ὁ Σάικς δὲν παρετήρησε τοῦτο, ἀσχολούμενος νὰ δέσῃ τοὺς ἱμάντας τῶν σανδαλίων του, οὗς εἰς κακὴν κατάστασιν ἔθεσεν ὁ σκύλος του. Εἶναι δὲ πολὺ πιθανὸν ὅτι ἐὰν ἔβλεπε τὰ βλέμματα ἐκεῖνα, οὐδὲν αἴσιον δι' ἑαυτὸν θὰ προσιώνιζετο.

«Εἶναι κανεὶς ἐδῶ, Μπάρνυ, ἠρώτησεν ὁ Φέιγγιν, μὴ ὕψων τῶρα τοὺς ὀφθαλμούς; διότι ἔβλεπεν ὁ Σάικς.

— Οὔτε ψυχὴ, ἀπεκρίνατο ὁ Μπάρνυ, οὐ οἱ λόγοι, εἴτε ἐξῆρχοντο ἐκ τῆς καρδίας εἴτε μὴ, πάντοτε ὅμως διήρχοντο διὰ τῆς ῥίνος.

— Κάνεις; ἠρώτησεν ὁ Φέιγγιν μετ' ἐκπληξίν, δεικνύουσαν ἴσως εἰς τὸν Μπάρνυ ὅτι ἠδύνατο ἀφόβως νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν.

— Κάνεις, μόνον ἡ κυρία Νάνσυ, ἀπεκρίνατο ὁ Μπάρνυ.

— Ἦ Νάνσυ, ἀνεφώνησεν ὁ Σάικς· ποῦ εἶναι; Ὁ διάβολος νὰ με πάρῃ ἂν δὲν τιμῆσω αὐτὴν τὴν ἀξιόλογον νέαν ἀναλόγως τῶν προτερημάτων τῆς.

— Διέταξε νὰ τῆς σερβίρουν ἕνα βραστό, προσέθηκεν ὁ Μπάρνυ.

— Ἦέ τῆς νὰ ἔλθῃ, εἶπεν ὁ Σάικς, κεράσας συγχρόνως ἐν ποτήριον οἶνοπνεύματος· πέ τῆς νὰ ἔλθῃ.»

Ὁ Μπάρνυ εἶδε δειλῶς τὸν Φέιγγιν, ὡς θέλων τρόπον τινὰ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀδειάν του. Βλέπων δὲ ὅτι ὁ Ἑβραῖος οὐδὲ γρὸ ἔλεγε, ἐξακολουθῶν νὰ ἔχῃ προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς χαμαί, ἐξῆλθε, καὶ σχεδὸν ἀμέσως ἐπανελθὼν εἰσήγαγε τὴν Νάνσυ, ἐνδύματα μαγειρίου φέρουσαν, σκούφιαν, ποδιάν, καλὰθιον καὶ μακρὰν κλειδα εἰς τὴν χεῖρα.

«Ἦῦρες τὸν τορὸ, ἦ ὄχι; Νάνσυ; ἠρώτησεν ὁ Σάικς προσφῆρων αὐτῇ ἐν ποτήριον.

— Ναί, Μπίλ, ἀπεκρίνατο ἡ νέα, κενούσα αὐτὸ, τὸν κῆρα, ἀλλὰ βαργέστησα πλέον· ὁ μικρὸς κατεργάρης ἀρρώστησε καὶ ἦτον εἰς τὸ κρεβάτι καὶ...

— Ἄ! Νάνσυ, ἀγαπητὴ μου! ἀνεφώνησεν ὁ Ἑβραῖος ὕψων τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἴσως ὁ Ἑβραῖος συσπῶν τὰς πυρᾶς αὐτοῦ ὀφρῦς καὶ ἡμικλείων τοὺς ὀφθαλμούς, ἐσκόπει νὰ δώσῃ εἰς τὴν Νάνσυ νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὑπερέβη πᾶν ὄριον εἰς τὰς ἐκμυστηρεύσεις· ἡ λεπτομέ-

ρια όμως αυτή οὐδὲν ἔνδιαφέρει. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ Νάνσυ δὲν ἐξηκολούθησε τὰς ἀποκαλύψεις αὐτῆς, ἀλλ' ἂν οὐ ἐφιλοδώρησε τῷ Σάικς πολλὰ χαριέστατα μειδιώματα ἤλλαξεν ὀμίλιαν. Μετὰ δέκα περίπου λεπτά σφοδρὸς βῆξ κατέλαβε τὸν κύριον Φείγγιν, ἀμέσως δὲ ἡ Νάνσυ ἐφόρσε τὸ σάλιον τῆς, εἰπούσα ὅτι ἦτο καιρὸς νάπέλθῃ. Ὁ κύριος Σάικς παρετήρησεν ὅτι εἶχον νά κάμουν τὸν ἴδιον δρόμον μέχρι τινός, καὶ ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νά τὴν συνοδεύσῃ. Ἀπῆλθον ἄλλοι ἀκολουθοῦμενοι εἰς τινὰ ἀπόστασιν ὑπὸ τοῦ κυνός, ὅστις ἐξῆλθεν ἐκ τινος πλησίον αὐτῆς, εὐθὺς ὡς ὁ κύριός του ἀπεμακρύνθη ὀλίγον.

Ὁ Ἑβραῖος προέκυψε τὴν κεφαλὴν ἐκ τῆς θύρας, ὅτε κατέλιπε τὴν αἴθουσαν ὁ Σάικς, παρηκολούθησεν αὐτὸν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μέχρι τινός, ἀπειλῶν αὐτὸν διὰ τοῦ γρόνθου, καὶ φοβερὰς ἀράς ὑποτονθούζων· εἶτα φρικαλέον γελάσας ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πρώτην θέσιν του παρὰ τὴν τράπεζαν, ὅπου ἐβυθίσθη εἰς τὴν λίαν ἐνδικαίως ἀνὰ γωνίαν τῆς Ἐφημερίδος τῶν δικαστηρίων.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ὀλιβερ, οὐδαμῶς ὑποπτεῖται ὅτι εὕρισκετο τῶσφ πλησίον τοῦ ἀστειοῦ γέροντος, μετέβαινε εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον. Φθὰς εἰς Κλάρκενγουελλ ἠκολούθησε χωρὶς νά δώσῃ προσοχὴν οὐχί τὴν ὀρθὴν ὁδόν. Εἶχε φθάσει εἰς τὸ μέσον τῆς ἐτέρας ὁδοῦ, ὅτε ἐνόησε τὸ λάθος· ἀλλ' εἰζεύρων ὅτι καὶ ἡ ὁδὸς ἐκεῖνη κατέληγεν εἰς τὸ μέρος εἰς ᾧ μετέβαινε, δὲν ἔκρινε καλὸν νά ἐπιστρέψῃ, ἀλλ' ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του ἔχων τὰ βιβλία ὑπὸ μάλης καὶ τρέχων μετ' ὅλης τῆς ταχύτητος τῶν ποδῶν του.

Βαδίζων δὲ ἀνελογίζετο τὴν παρούσαν εὐδαίμονα κατάστασιν αὐτοῦ, τὴν εὐχαρίστησιν, ἣν θὰ ἠσθάνετο βλέπων ἔστω καὶ ἐπὶ μίαν στιγμὴν τὸν ταλαίπωρον μικρὸν Δικ, ὅστις ἴσως κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκεῖνην, δερόμενος καὶ λιμώττων θὰ ἔκλαιε πικρῶς, ὅταν ἐξήγαγεν αὐτὸν ἐκ τῶν ἐνειροπολημάτων μίαν νέα κρουαγάσασα μεγαλοφώνως·

«ὦ! ὁ ἀδελφούλης μου!» Μόλις δ' ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ νά ἴδῃ τί τοῦτο ἐσήμαινε καὶ ἠσθάνθη δύο βραχίονας σφιγνὰ περιπτύσσοντας αὐτόν.

«Ἄφετέ με, ἀνεφώνησεν ὁ Ὀλιβερ προσπαθὼν νάπαλλαγῇ ἄφετέ με ἤσυχον. Τί εἶναι; Διατί με σταματᾶτε;»

Ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως, ἡ νέα, ἡ κρατούσα αὐτὸν ἐνηγκαλισμένον, καὶ ἦτις ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα ἐν καλῶν καὶ μίαν μεγάλην κλειδα, ἤρχισε νά κρουαγῆ καὶ νά θρηνῇ.

«ὦ Θεέ μου! ἔλεγε τὸν ἐπανευρόν λοιπόν! Ὀλιβερ! Ὀλιβερ! ὦ, κακὸ παιδί, νά με κάμῃς νά τραβῆξω τόσους φόβους καὶ νά ὑποφέρω τόσα βάσανα! Ἐλα εἰς τὸ σπίτι μας τώ-

ρα, ἔλα. Δόξα σοι ὁ Θεός! τὸν ἐπανευρόκα!»

Μετὰ τὰς ἀσυναρτήτους ταύτας ἐκφωνήσεως ἡ νεανὺς ἐπανελάθε τοὺς στεναγμούς καὶ τοὺς θρήνους, ὅς ἤρτυε διὰ νευρικῶν σπασμῶν τῶσφ σφοδρῶν, ὥστε πολλαὶ γυναῖκες παριστάμεναι ἐκεῖ ἠρώτησαν ὑπέρθετα τινὰ κρεωπωλείου λιπαρὰν καὶ στιλπνὴν ἔχοντα κόμην καὶ θεωροῦντα ἐπίσης τὴν σκηνὴν, ἂν δὲν ἐνόμιζεν ἀναγκαῖον νά τρέξῃ νά φέρῃ ἰατρὸν. Εἰς ὃ ὁ ὑπρέτης τοῦ κρεωπωλείου, ἦτις ἦτο φύσει ὀλίγον νοσηρὸς, ἀπήντησεν ὅτι δὲν τὸ ἐνόμιζεν ἀναγκαῖον.

«ὦ! ὄχι, ὄχι, δὲν εἶναι ἀνάγκη, εἶπεν ἡ νεανὺς, σφιγγούσα τὴν χεῖρα τοῦ Ὀλιβερ· εἶμαι τώρα κάπως καλλίτερα. Ἐλα, ἐμπρός, εἰς τὸ σπίτι, παληόπαιδα! ἐμπρός!»

— Τί τρέχει, κυρία; ἠρώτησε μίαν τῶν γυναικῶν.

— ὦ, κυρία μου, ἀπεκρίνατο ἡ νεανὺς, ἐφυγεν εἶναι τώρα ἕνας μῆνας ἀπὸ τοὺς γονεῖς μας, οἱ ὅποιοι εἶναι τίμιοι ἐργάται, διὰ νά ὑπάγῃ ἴσως με τίποτε κλέπτας καὶ κακούργους, καὶ ἡ μητέρα του κινδυνεύει νάποθάνῃ ἀπὸ τὴν λύπην τῆς.

— Κακορρίζικε! εἶπεν ἡ γυνή.

— Γύρισε γρήγορα εἰς τὸ σπίτι σου, γαιδούρι! εἶπεν ἄλλη τις.

— Δὲν εἶμαι ἐγὼ, ἀνεφώνησεν ὁ Ὀλιβερ κατατεροβουημένος· δὲν τὴν γνωρίζω· δὲν ἔχω οὔτε ἀδελφὴν, οὔτε πατέρα, οὔτε μητέρα· εἶμαι ὄρφανός, κατοικῶ εἰς Πέντοβιλλ.

— Εἶδες ἐκεῖ ἀναΐδειαν! εἶπεν ἡ νεανὺς.

— Πῶς! σεις εἰσθε; Νάνσυ! ἀνεκραύγασεν ὁ Ὀλιβερ ἰδὼν τὴν μορφήν τῆς νέας ἥτις ἔως τότε ἴστατο ἐπισθεν αὐτοῦ, καὶ ἐπισθοδρομήσας ἐκθαμβός καὶ φρίττων.

— Βλέπετε λοιπὴν πῶς με ἀναγνωρίζει! εἶπεν ἡ Νάνσυ, στραφείσα πρὸς τοὺς παρισταμένους. Δὲν ἔμπορεῖ νά κάμῃ ἄλλοιῶς. Θὰ λάβῃ κάνας τὴν καλωσύνην νά με βοηθήσῃ νά τον ὑπάγω εἰς τὸ σπίτι μας; διότι ἄλλοιῶς θὰ κάμῃ νάποθάνουν ὁ πατέρας του καὶ ἡ μητέρα του καὶ θὰ με φέρῃ καὶ ἐμὲ εἰς ἀπελπισίαν.

— Τί διάβολο εἶναι ἐδῶ; ἀνεφώνησεν ἀνὴρ τις ἐξεληθὼν τοῦ καπηλείου καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ λευκοῦ κυνός. Πῶς! ὁ μικρὸς Ὀλιβερ! δὲν ἔπαινε εἰς τὴν δυστυχισμένην τὴν μητέρα σου, παληομάγα! Ἐλα! γρήγορα εἰς τὸ σπίτι!

— Δὲν τοὺς ἔχω τίποτε! Δὲν τοὺς γνωρίζω! Βοήθεια! βοήθεια! ἀνεφώνησεν ὁ Ὀλιβερ προσπαθὼν νά λυτρωθῇ τῶν χειρῶν τοῦ ἀνδρός ἐκείνου.

— Βοήθεια! ἐπανελάθεν ἐκεῖνος· ἐγὼ ἔρχομαι εἰς βοήθειαν, χαμένε! Τί εἶναι αὐτὰ τὰ βιβλία ὅπου κρατεῖς; Κἄπου θὰ τα ἔκλεψες βέβαια. Δός μου τὰ.

Καὶ ἀρπάσας τὰ βιβλία, ἄτινα ἐκράτει τὸ

παιδίον, κατήνεγκε διὰ τούτων ἰσχυρὸν κτύπημα κατὰ τῆς κεφαλῆς του.

«Καλὰ τοῦ κάμνει, εἶπεν ἀνωθεν ἐξ ἐνὸς παρθύρου εἰς θεατῆς τῆς σκηνῆς ταύτης· νά, ἔτσι πρέπει νά σωρορίζονται αὐτοὶ οἱ μάγκες.

— Σωστό εἶναι αὐτὸ, παρετήρησε χονδρὸς τις λεπτοεργός, ἐπιδοκιμάζων ὅσα ὁ ἄλλος εἶπεν.

— Αὐτὸ θὰ τοῦ κάμῃ καλὸν, εἶπον αἱ δύο γυναῖκες.

— Καὶ βέβαια, ἐπανελάθεν ὁ ἀνὴρ κτυπῶν ἐκ νέου τὸν Ὀλιβερ καὶ δρᾶττων αὐτὸν ἐκ τοῦ περιλαιμίου. Ἐμπρός, μασχομάγα! Ἐδῶ, Τούρκο! προσοχὴ εἰς τὸ πρόσταγμα!»

Ἐξητλημένος ἐκ τῆς προσφάτου ἀθθενείας του, ζαλισθὲν ἐκ τῶν κτυπημάτων καὶ τῆς αἰφνίδιου ἐκείνης προσβολῆς, φοβήθη ἐκ τῶν ἀπειλητικῶν κνηζημῶν τοῦ κυνός καὶ τῆς βαρυσότητος τοῦ ἀνδρός, πρὸ πάντων δὲ καταλήρην ὑπὸ ἀπελπισμοῦ, διότι ἔβλεπεν ὅτι οἱ παριστάμενοι ἀκράδαντον εἶχον πεποιηθῆναι ὅτι ἀληθεῖς ἦσαν οἱ κατ' αὐτοῦ δισχυρισμοὶ τῆς Νάνσυ, — τί ἰδύνατο νά κάμῃ τὸ ταλαίπωρον παιδίον; Εἶχε νυκτώσει, ἡ δὲ συνοικία ἦν ἔρημος, ὥστε οὐδεμίαν βοήθειαν προσεδόκα καὶ πᾶσαν ἀντίστασιν ἔκρινε περιττήν. Ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἐσύρθη εἰς λαβύρινθον στενῶν ὁδῶν, μετὰ ταχύτητος καθιστώσεως ἀκατάληπτης τὰς ἀσθενεῖς κραυγὰς αἰετὸν νά ἐκπέτῃ. Ἀλλὰ καὶ εὐδιάκριτοι ἂν ἦσαν, τίς θὰ προσέτρεχε λυτρωτῆς αὐτοῦ ἐν ταῖς ἐρήμοις ὁδοῖς;

Οἱ φανοὶ τοῦ φωταερίου ἀνῆρθσαν πανταχοῦ. Ἡ κυρία Μπέντγουιν μετ' ἀγωνίας ἀνέμενεν ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς θύρας· πολλὰκις ἡ ὑπέρθετος ἔτρεξε μέχρι τοῦ ἕκρου τῆς ὁδοῦ, προσπαθούσα νά διακρίνῃ τὸν Ὀλιβερ, οἱ δὲ δύο προσῆυται φίλοι· ἕμενον μετ' ἐπιμονῆς καθήμενοι ἐν τῷ γραφεῖῳ, καίτοι πυκνὴ σκοτία ἐπέληθε, προσηλωμένους ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ ὄρολόγιον.

*Ἐπὶ τῇ σελήνῃ.

ΟΡΟΣ ΛΑΡΙΑΝΟΥ

Γνωστὸν ὑπάρχει ὅτι κατὰ συνήθειαν παραδόξως ἐπικρατήσασαν, πολλὰκις πολλὰκις οἰκοδομαὶ ἢ μνημεῖα εἶνε γνωστὰ παρὰ τοῖς πολλοῖς ὑπ' ὀνόματα ὅλως διάφορα τοῦ προσήκοντος αὐτοῖς, σύμφωνα δὲ συνήθως πρὸς τὸ σχῆμα ἢ τὴν θέσιν ὅπου ταῦτα ἴστανται, ἢ διαφόρους ἐπ' αὐτῶν παραστάσεις τῆς τέχνης, ὅταν τοιαῦται ὑπάρχουσιν, ὡς συνέθη εἰς τὸ ὀρολόγιον τοῦ Κυρρήστου, τὸ κοινῶς Ἀερεθὸς καλούμενον, ἢ καὶ πρὸς ἄλλας αὐτῶν σχέσεις. Τῶν ὀνοματωθεσιῶν τούτων ἐσφαλμένων τὸ πλεῖστον, πολλὰ ἐν Ἀθήναις ἔχομεν τὰ παραδείγματα· τὰ κατὰ τὸν λόφον λ. χ. τοῦ Μουσειοῦ παλαιότατα ἐπὶ τοῦ βράχου οἰκήματα *φυλακῆ* (ἢ *σπηλιὰ*) τοῦ Σωκράτους οἱ πολλοὶ καλοῦσι, καὶ Πύλιν τῆς

ἀγορᾶς (ἀδιάφορον τίνος) τὴν πρόστασιν ἐκεῖνην τὴν τετράστυλον, τὴν Λαυρικὴν, τὴν ἐπισθεν τῶν ἐυλίτων ἐρειπίων, ἄτινα ἀγυρὰ τῆς πρωτευούσης καλοῦνται, καὶ *γαράρι* τοῦ Διογένους τὸ Λαυκράτειον, κ. ἄ. π. Καὶ πολλὰ μὲν τούτων τῶν ὀνομάτων αὐτὸς ὁ λαὸς ἐδημιούργησε καὶ διὰ τῆς ἀπὸ στόματος εἰς στόμα παραδόσεως διέσωσεν, οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ παρὰ λογίων ἐκπορευόμενα φαίνονται, τῶν χρόνων ἰδίᾳ, καθ' οὗς, ἀγνωστομένης ὅλως τῆς τοπογραφίας τῆς πόλεως, ἕκαστος εἰκῆ καὶ ἀνεξετάστως ὀνομασίου δῆποτε ὡς ὀρθὸν παρεδέχτο.

Τῆς ἡμαρτημένης ταύτης ὀνοματωθείας ὅμμα ἐγένετο καὶ τὸ ἐγγὺς τοῦ παρὰ τὸν Ἰλισὸν Ὀλυμπίου ἀψιδωτῶν ἐκεῖνο μνημεῖον τῶν χρόνων τοῦ Ἀδριανοῦ, Πύλη τοῦ Ἀδριανοῦ, ἢ Ἀψὶς Ἀδριανοῦ ἔτι καὶ νῦν καλούμενον, λαθὼν δὲ τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐκ τε τοῦ σχήματος καὶ τῆς γεωγραφίας αὐτοῦ πρὸς τὸν παρκαίμενον ναὸν, πρὸς ὃν ὑπὸ πολλῶν ἐσχετίζετο, πᾶν ἄλλο πάντως ἂν ἦ ὅ,τι αἱ ἀνω ὀνομασίαι δηλοῦσιν, ὡς ἐν τοῖς ἐξῆς δεῖξομεν.

Οἰκοδομήματα ἀψιδωτά, αὐτὸ τοῦτο ἀψίδες καλούμενα, ἠγεῖροντο συνήθως ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατὰ τὰς θριαμβευτικὰς ἐν Ῥώμῃ πομπὰς προσωρινῶς ἐκ ξύλου, εἶτα δ' ἀντὶ τούτων καθαιρουμένων, πολυτελῆ μαρμάρια κτίσματα διακονοῦν τὰ κατορθώματα τῶν θριαμβευόντων στρατηγῶν ἢ αὐτοκρατόρων· πλὴν τὰ τοιαῦτα οἰκοδομήματα ἦσαν ἀσυγκρίτως ἰσχυρὰ καὶ μεγαλιότερα καὶ πλουσιώτερα τοῦ παρὰ τὸ Ὀλύμπιον, οὕτως ἀπαιτοῦντος τοῦ σκοποῦ δι' ὃν ἠγεῖροντο ταῦτα, κατὰ πολὺ διαφόρου ἐκεῖνου δι' ὃν ἔσταται τὸ ἐν Ἀθήναις. Θριαμβευτικὰ ἀψίδες, οἷας ἀνωτέρω λέγομεν, σφίζονται τινες εἰς διάφορα τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους μέρη· τοιαῦτα ἢ ἐν Orange τῆς Γαλλίας ὑπ' ἄλλων μὲν τῷ Μαριῷ καὶ ὑπ' ἄλλων τῷ Καίσαρι ἀποδιδόμενα. Ἄλλοι τοιαῦτα γνωστὰ ἐν Ῥώμῃ εἶνε ἡ τοῦ Κωνσταντίνου, ὀνοματωμένη ἐν μέρει ἐκ τῶν λειψάνων τῆς τοῦ Τραϊανοῦ, ἢ τοῦ Σεπτιμίου Σεουήρου καὶ Τίτου, ἢ τὰ ἀνάγλυφα εἰκονίζουσα τὰ κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ἱερουσαλῆμ, ἢ τοῦ Βενουέντου καὶ τῆς Ἀγκωνος, τῷ Τραϊανῷ ἀφιερωμένα, κ. π. ἄ.

Πᾶσαι αὐταὶ φέρουσι πλουσίαν διακόσμησιν μετ' ἀναγλύφων παραστάσεων ἀναγομένων εἰς τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀνεγέρσεως αὐτῶν καὶ ἐπιγραφὰς ῥητῶς ἀναφερούσας τὸ πρόσωπον χάριν τοῦ ὁποίου ἀνηγέρθη ἢ ἀψὶς, ἐν μέρει δὲ καὶ τὴν πρᾶξιν ὑφ' ἧς παρακινούμενος ὁ λαὸς τοιαῦτα δείγματα εὐνοίας πρὸς τοὺς ἐπιφανεστέρους ἀνδρας παρεῖχεν.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅμως οὔτε ἀνάγλυφοι παραστάσεις φαίνονται, οὔτε αἱ ἐπ' αὐτοῦ ὑπάρχουσαι μόνοστιχοὶ ἐπιγραφαὶ ἀναφέρονται εἰς πρᾶξιν ἐνδοξον, αὐταὶ δ' αὐταὶ δεικνύουσι σα-

φέστατα τὸν σκοπὸν τοῦ κτιρίου, ὅτι δηλ. ἐκτίσθη ἐπὶ τοῦ ὀρίου τῆς παλαιότερας καὶ νεωτέρας πόλεως ἀντὶ λίθου ἀπλοῦ, ὃν ἐν τοιαύταις περιστάσεσι μεταχειρίζοντο οἱ Ἕλληνες. Ὡστε κατ' οὐδένα λόγον δὲν δυνάμεθα νὰ καλῶμεν τὸ μνημεῖον ἀψίδα Ἀδριανοῦ, ὡς ἄλλην σημασίαν τῆς ὀνομασίας ταύτης ἐχούσης.

Πολὺ μακρὰν δ' ἀπέχει καὶ ἡ ἄλλη ὑπόθεσις καθ' ἣν ἐχρησίμευεν ὡς πύλη τοῦ περιβάλλου τοῦ παρακειμένου ναοῦ διότι ἐὰν ἦτο τοιαύτη ἔπρεπε νὰ συνέχεται ὀργανικῶς μετὰ τοῦ ναοῦ οὐδ' ἔχνος ὅμως τοιοῦτου συνδέσμου φαίνεται, ὅπως δ' ἀνεξάρτητον τῶν πέριξ τὸ κτίσμα διατελοῦν, αὐτὸ τοῦτο, ὡς ἐκ τῆς κατασκευῆς καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγραφῶν τὸν σκοπὸν πρὸς ὃν ἴστατο δηλοῖ. Ὡστε εἶνε οἰκοδόμημα ὅλων ἀυθόπακτον ἀντὶ ὀρίου ἀπλοῦ, ἀντὶ γῆλης, οἶκι, ὡς εἶπομεν, ἦσαν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὧν μίαν πρό τινων ἐτῶν ἀποκαλυφθεῖσαν ἐχομεν ἐν τῷ Κεραμεικῷ μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν Ὁρος Κεραμεικῷ καὶ ἑτέραν ἐν ταῖς ὀπισθεν τῆς Ἀκροπόλεως κατὰ τὸ Ἀσκληπιεῖον ἐπ' ἐσχάτων γενομέναις ἀνασκαφαῖς εὐρεθεῖσαν μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν Ὁρος κρήνης, κ. ἄ. π. Ἐπειδὴ δὲ κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος συνέπιπτεν ὁδὸς καὶ ὁ κατασκευάσας τὸν ὄρον ἐπεθύμει νὰ θέσῃ ὄριον ἀντάξιον τῶν κατ' ἐκεῖνο τῆς πόλεως οἰκοδομηθέντων, ἀψιδοειδῶς τὸν ὄρον τῆς ὁδοῦ ὑπερέτεινε.

Τὸ μνημεῖον ἀποτελεῖται ἐκ δύο μερῶν, τοῦ κατωτέρου ἀψιδωτοῦ τοῦ καὶ μείζονος, καὶ τοῦ ἀνωτέρου, τοῦ καὶ ταπεινοτέρου, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο εἶνε εἰμὴ πλουσιωτέρα διακόσμησις τῆς Ἀττικῆς (Atticæ), τοῦ μικροῦ δηλ. ἐκεῖνου τοίχου τοῦ ὑπὲρ τὸ γείσον ἐπιστέφαντος τὰς Ῥωμαϊκὰς οἰκοδομὰς. Ἀνήκει δὲ εἰς τὸν Κορινθιακὸν ῥυθμὸν, τὸν κατὰ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους ἀναπτυχθέντα, καὶ ἔχει ἀμφοτέρως τὰς προσόψεις ὁμοίας.

Τοίχος ἰσοδομικός, ὑπὸ τεσσάρων περατούμενων παραστάδων, δύο κατὰ τὰ ἐξωτερικὰ ἄκρα μεγάλων, καὶ δύο κατὰ τὸ ἐπ' αὐτοῦ ἀποτελούμενον ἀνοιγμα τῆς ἀψίδος, ἀποτελεῖ τὸ κατωτέρον μέρος. Τῶν παραστάδων τὰ ἐπίκρανα μετὰ πολλῆς τῆς δεξιότητος συνεννοῦσι τοὺς δύο ῥυθμούς, τὸν Κορινθιακὸν δηλ. καὶ Ἰωνικόν διότι τὸ μὲν ὄλον ἀνήκει εἰς τὸν πρῶτον, κατὰ μέρη δὲ ἀναγνωρίζεται ἡ συνύπαρξις καὶ τοῦ δευτέρου ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ὠδῶν καὶ τῶν ἐλικοειδῶν βλαστῶν, τῶν μετὰ λεπτότητος μεγάλης κατασκευασμένων ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν ἐπικράνων τῶν ἐξωτερικῶν παραστάδων πλουσιώτερον εἶνε εἰργασμένα τῶν ἄλλων.

Ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν παραστάδων βαίνει τὸ τόξον τῆς ἀψίδος ἀπλοῦν, ἀνευ τινὸς διακόσμου, διηρημένον εἰς δύο ταινίας καὶ τετρακλιζόμενον ὑπὸ κυματίου. Ἐπὶ τοῦ ἰσοδομικοῦ τοίχου καὶ ἐνθεν καὶ ἐνθεν τοῦ τόξου ἐκτείνεται ταινία ἰσοῦψῆς τοῖς ἐπικράνοις τῶν ἐξωτερικῶν παραστά-

δων ὅλων ἀκόσμητος ὑπὲρ δὲ ταύτην ἐπιστυλιον εἰς δύο ταινίας διηρημένον. Ἐνθεν καὶ ἐνθεν τῆς ἀψίδος, μεταξὺ ἐσωτερικῆς παραστάδος καὶ ἐξωτερικῆς, ἴσταντο κίονες Κορινθιουργεῖς ἐπὶ βάσεων τετραγώνων ὑψηλῶν, δύο εἰς ἑκατέραν τῶν προσόψεων, ὡς δεικνύουσι τὰ τελεῖψανα τῶν βάσεων τὰ πρὸ τῆς δυτικῆς προσόψεως κατὰ χώραν κείμενα, καὶ ἡ ἀκριβῶς ὑπὲρ αὐτὰ προεξοχή τοῦ ἐπιστυλίου ἐν εἶδει προμόχθου, ἐπὶ τῆς κάτω ἐπιφανείας τοῦ ὁποῦ φαινεται καὶ ἡ πρὸς συναρμογὴν κατωτέρου σώματος ὀπή.

Ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου στενὴ ταινία, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ζωφόρον τῶν ναῶν, φέρει τὴν χαρακτηριστικὴν τοῦ μνημείου ἐπιγραφὴν, ἣτοι ἐπὶ μὲν τῆς Δυτικῆς προσόψεως:

Αἴδ' εἶσ' Ἀθηναίησι θεσέως ἡ πρὶν πόλις,

ἐπὶ δὲ τῆς Ἀνατολικῆς:

Αἴδ' εἶσ' Ἀδριανοῦ καὶ οὐχὶ Θεσέως πόλις.

Μετὰ τὰ ἄνω γενικῶς εἰρημένα περιττὴν νομίζομεν πᾶσαν περαιτέρω ἐρμηνείαν τῶν ἐπιγραφῶν τούτων, γνωστοῦ ἄλλως ὑπάρχοντος ὅτι σύνθησις ἦν τοῖς Ἕλλησι, παρ' ὧν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον, τὸ ἀναγράφειν ἐπὶ στηλῶν τοιαύτας ἐπιγραφὰς εἰς στίχους τριμέτρους ἰαμβικούς τὸ πλεῖστον ἕτερον προχειρότατον παράδειγμα τοιούτων ἐμμέτρων ὀρθοτικῶν ἐπιγραφῶν ἐχομεν τὰς ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου:

Τὰδ' ἐστὶ Πελοπόννησος οὐκ Ἰωνία
καὶ:

Τὰδ' οὐχὶ Πελοπόννησος ἀλλ' Ἰωνία.

Ἐν τούτοις, μεθ' ὅλην τὴν φανεράν σημασίαν, ἣν παρέχουσιν αἱ ἐπιγραφαι, πολλαὶ πολλάκις ὑπὸ πολλῶν ἐρμηνείαι ἐδόθησαν εἰς αὐτὰς ἀφ' οὗτου ἐγένοντο γνωσταί.

Τὸ πρῶτον ἀναφερόμεναι ὑπὸ τοῦ σχολιαστοῦ Ἀριστείδου τοῦ Σοφιστοῦ, ἀντεγράφησαν κατ' ἀρχὰς τὸ 1436 ὑπὸ Κυριακοῦ τοῦ Ἀγωνίου καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 15 αἰῶνος περιελήφθησαν ὑπὸ Οὐρβανοῦ τοῦ διδασκάλου τοῦ Πάπα Λέοντος τοῦ 1' ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσῃ γραμματικῇ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Εἶδομεν ἤδη ἐν τοῖς περὶ Ὀλυμπίου ὄσαν στρεβλὴν ἐρμηνείαν τῶν ἐπιγραφῶν ὁ παρὰ Laborde ἀνόνημος παρέσχεν, ὑπολαμβάνων, ὡς αἱ πλείστοι τῶν τότε χρόνων, τὸ Ὀλύμπιον ὡς παλάτι τοῦ Ἀδριανοῦ. Ὁ Babin, γράφων τὸ 1672 ἀναφέρει καὶ τὸν Ὄρον τοῦτον ὡς πύλην, αἱ ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐπιγραφαι δηλοῦσι, κατ' αὐτόν:

CE N'EST PLUS ICI LA VILLE DE THESEE, C'EST LA VILLE DES HADRIANS,

μεθ' ὃ ἐπάγει: «C'est le même Empereur qui bâtit Adrianople.» Ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ ταύτῃ δὲν δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ ποῖοι εἶνε αὐτοὶ οἱ Ἀδριανοὶ καὶ δικαί ἕνα μετὰ ταῦτα ἀναφέρει. Δὲν γίνεται δὲ παντάπασι λόγος περὶ τῆς ἐτέρας τῆς ἐπὶ τῆς ἀντιθέτου προσόψεως: Ἄν καὶ οὕτως ἐπιδειξίως ὅμως ἡρμήνευσεν τὴν ἐ-

πιγραφὴν ἀναφέρει καὶ ὡς πιθανὴν δέχεται καὶ οὗτος τὴν παράδοξον γνώμην καθ' ἣν μέχρι τῆς ἀκροπόλεως ἀπὸ τοῦ Ὄρου τοῦτου ἐξετείνετο αἰετὰ κίωνων καὶ μέχρι τοῦ Λυκαθητοῦ δὲ, ὅπου ἐσώζοντο δύο κίονες ἐκ ναοῦ τῆς Παλλάδος.

Ὁ δὲ Chandler τὸ ΑΙΔ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΙ παραδόξως ἀναγινώσκει «Αἴδεις Ἀθηναί» ἐκ δὲ τῆς ὅλων ἐσφαλμένης ταύτης ἀναγνώσεως προέβλεπεν ἡ τοῦ Οὐιλκίου γνώμη, καθ' ἣν ἡ ἐπιγραφὴ ἀναφέρεται εἰς τὸ μέρος τῆς πόλεως πρὸς ὃ εἶνε ἐστραμμένος ὁ θεατὴς ὅταν ἀναγινώσκῃ αὐτήν, καὶ ὅτι κατ' ἀκολουθίαν τὸ ἀντίθετον ἦτο ἡ Ἀδριανούπολις.

Καὶ οὕτω μὲν ἔχουσι τὰ κατὰ τὰς ἐπιγραφὰς. Ἐπὲρ δὲ ταύτας προκύπτει μικρὸν γέισον φέρων τοὺς συνήθεις ὑπ' αὐτὸ ὀδόντας, καὶ ἐπιστέφανον τὸ μέχρις ἐνταῦθα ἐξικνούμενον κάτω μέρος τῆς ὅλης οἰκοδομῆς.

Ἐπὲρ τὸ γέισον τοῦτο καὶ ὀλίγον ἐσωτέρω τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ τοίχος μικρὸς ὑπερτείνων εἶνε κυρίως ἡ Alliea ἐν ταῖς Ῥωμαϊκαῖς οἰκοδομαῖς καλουμένη πλὴν ἐνταῦθα ὁ τοίχος οὗτος, ἐν εἶδει ἀναβαθμοῦ ταπεινοῦ ὑψόμενος, φέρει ἄνω πλούσιον διάκοσμον.

Ἀκριβῶς δηλ. ὑπὲρ τὸ μέσον τῆς ἀψίδος ἴστανται σηκομόρφον ἀνοιγμα ἀποτελούμενον ὑπὸ δύο κιονίσκων Κορινθιουργῶν εἰς ἑκατέραν τῶν προσόψεων ὑποβασταζόντων δύο ἀετώματα. Τὸ σηκομόρφον τοῦτο ἴδρυμα φαίνεται ὅτι δὲν ἦτο τὸ πάλαι καθ' ὄλον τὸ βάθος αὐτοῦ ἀνοικτὸν, ὡς σήμερον, ἀλλ' ὅτι κατὰ πλάτος διὰ πλακῶν μαρμαρίνων διηρείτο τὸ ὄλον καθέτως εἰς δύο ἴσας κόγχας καὶ οὕτω δύο μικροὶ ἀντικείμενοι σηκοὶ ἀπετελοῦντο. Τοῦ χωρίσματος λείψανον βεβαιότατον σώζεται εἰς τὸ ἀνώτατον μέρος μαρμαρίνη πλάξ λεπτή ὡσεὶ καταπέτασμα προέχουσα τεκμήριον δ' ἀσφαλὲς τῆς δι' ὄλου τοῦ ὕψους καταπράξεως τοῦ ἀνοίγματος ἢ ἑκατέρωθεν ἀνωθεν ἕως κάτω ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ ἀνοίγματος ἐγγλυφῆ, ἢ τὴν διεύθυνσιν καὶ τὸ πάχος τῆς σωζομένης πλακῆς ἔχουσα.

Ἐσφαλμένως ἐδέχθησαν τινες ὅτι ἀφρακτὸν ἦτο τὸ ἀνοιγμα ἀρχικῶς καὶ ὅτι βραδύτερον εἰς πολὺ μετὰ ταῦτα χρόνους ἐτέθησαν τὰ χωρίσματα διότι πρὸ ἐτῶν πολλῶν ἐσώζοντο εἰς τὸ κάτω τοῦ ἀνοίγματος μέρος μάρμαρά τινα ὄρθια μὴ ἀνήκοντα εἰς τὴν οἰκοδομήν ἐκ τούτων δὲ τῶν μαρμάρων ὀρμώμενοί τινες προσέβαλον καὶ τὴν γνησιότητα τῆς ἄνω μνημονευθείσης πλακῆς καὶ προσεπάθησαν νὰ ἀποδείξωσι τὸ ἀκατάφρακτον τοῦ ἀνοίγματος.

Ἐκατέρωθεν τοῦ σηκομόρφου τούτου ἀνοίγματος τοῦ κατὰ τὰ μέρη αὐτοῦ σύμφωνα πρὸς τὸ Κορινθιουργεῖς τοῦ ὄλου κοσμομένου, διὰ τῶν ἀναλόγων ταινιῶν, ὀδόντων, σειρᾶς φατωμάτων μικρῶν ὑπ' ἀμφοτέρω τὰ ἀετώματα, παρατείνεται τὸ θρίγκωμα στηριζόμενον ἀφ' ἐνός

μὲν ἐπὶ τῶν παραστάδων τῶν ἐπὶ τοῦ μέσου τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ τοίχου τοῦ ἐνθεν καὶ ἐνθεν μεταξὺ τῶν κιονίσκων ἀποτελοῦντος τὰς κόγχας, ἀφ' ἑτέρου δ' ἐπὶ τετραγώνων παραστάτων, σφρόντων τὸ ἐπίκρανον καθαρὸν Κορινθιακόν, ὡς καὶ αἱ παραστάδες, καθ' ὅλας δὲ τὰς πλευρὰς ἐσακμμένων ἀνωθεν ἕως κάτω ἐν ἐπιμήκει τετραγωνικῷ σχήματι κοσμομένῳ πέριξ κυματίω. Ἡ λοιπὴ διακόσμησις ἀκολουθεῖ τὸ κάτω μέρος, τῶν δ' ἀετωμάτων τὸ Δ. σώζει ἔχνος ἀκρανθέμου.

Καὶ τὸ κτίριον τοῦτο ὑπέστη οὐκ ὀλίγας ἀλλοιώσεις διότι ἐπὶ μακρὸν φαίνεται ὅτι ἐπὶ τῆς ἐτέρας τῶν προσόψεων αὐτοῦ, τῆς Ἀν., ἀνεπαύετο κτίσμα νεώτερον, ὡς ἡ ἐπὶ τινὰ χρόνον ἀνάγνωσις τῆς ἐτέρας τῶν ἐπιγραφῶν, τῆς ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς, μαρτυρεῖ, καὶ ἡ παραδοσις ἀναφέρουσα τὴν ἐκεῖ πρὸ τοῦ ὄρου ὑπαρξίν ναοῦ χριστιανικοῦ. Συμμετῶν ὁ Καθάσιλας τὸ 1578 γράφων, ἀναφέρει μόνον τὴν τῆς Δ. προσόψεως ἐπιγραφὴν, βεβαιῶν οὕτω τὰ παραδεδομένα, καθ' ἃ νὰς, ὡς εἶπομεν, χριστιανικῶς εἶχεν ἰδρυθῆ ἐκεῖ πρὸ τοῦ ὄρου καὶ ἴσως εἰς τρόπον ὡστε ἐκαλύπτετο ἡ Ἀν. πλευρὰ ὑπὸ τινος τῶν τοίχων αὐτοῦ. Καὶ οὗτος δὲ πύλην τὸν Ὄρον ὑπολαμβάνων ταῦτα περὶ αὐτοῦ λέγει: «Τοῦ δ' ἐξωτέρου (ἐν ᾧ καὶ βασιλεία διὰ μαρμαρῶν καὶ κίωνων μεγίστων, ἐφ' ὧν τῆς πύλης ἐπιγέγραπται μονόστιχον καὶ ἔστι σωζόμενον:

Αἴδ' εἶσ' Ἀθηναίησι θεσέως ἡ πρὶν πόλις), τὸ τρίτον οἰκούμενον».

Φαίνεται δ' ὅτι οὐ πολὺ μετὰ ταῦτα ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ναὸς κατηράφισθη καὶ ἔμενον ὀλίγα μόνον εἰρεπία αὐτοῦ, ἴσως τὰ ἐν τῇ θέσει τοῦ Ὄρου ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Spon τὸ 1674 ἐκδοθέντι πίνακι τῶν Ἀθηνῶν φαίνόμενα λείψανα πύλης ἀψιδωτῆς ἐκ λίθων μικρῶν κατ' ἀπομίμησιν τοῦ ἰσοδομικοῦ τρόπου.

Οὕτω λοιπὸν τὸ μνημεῖον ἴστανται ἐκεῖ ὡς ὄριον καὶ ἐνδείξις, οὕτως εἶπεν, τῆς ἡλικίας τοῦ ἐνός μέρους τῆς πόλεως ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἕτερον, ἅμα δ' ὡς ἐν ἀμίλλῃ ἀνατείνει τὸ μέτωπον αὐτοῦ ἀπέναντι τῶν ὑπερηφάνων τῆς ἀκροπόλεως μαρμαρῶν, ἅτινα καθορίζουσι τὴν θέσιν του ὑπερηφάνως ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ ἐνδόξου βράχου των, μεθ' ὅλον δὲ τὸν ἐξαιρέτον αὐτοῦ ἀρχιτεκτονικὸν διάκοσμον, μένει ὡσεὶ παραπονούμενον διότι ἡ τύχη ἐκεῖ κάτω, τῶσον χαμηλὰ καὶ εἰς χρόνους οὕτω μαρμαρῶν τὸ ἐρριψεν.

PL. X. ΔΡΑΓΑΤΣΗ.

Παράσιτος ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησι καὶ Ῥωμαίοις ὁ ἱερεὺς, ὁ φροντίζων περὶ τοῦ σίτου, ἐξ οὗ προσεφέροντο αἱ θυσίαι εἰς τοὺς θεούς· ὕστερον δὲ ἀπεδόθη ἡ προσωνομία αὐτῆ εἰς πᾶν ὀργανικὸν σῶμα, τὸ ὁποῖον ἐξῆ ἀναλώμασιν ἄλλων.

ΑΘΗΝΑΙ ΚΑΙ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ

Πρὸς τιμὴν τῶν ἐπ' ἐσχάτων ἐν Φλωρεντίᾳ τῆς Ἰταλίας ἐν συνεδρίῳ συνελθόντων ἀσιανολόγων προσέθηκε πολυτέλις γεῦμα ὁ κ. Ρόσσης, εἰς δὲ πλὴν ἄλλων παρεκάθησαν οἱ κκ. Ρενάν, Ρόθ, Ουέβερ, δὲ Ροσσὸ, δὲ Γουβερνάτις καὶ ἄλλοι. Εἰς τὴν κατὰ τὸ γεῦμα ἐκείνο ὑπὸ τοῦ ἐπι τῆς Ἐκπαιδεύσεως ὑπουργοῦ κ. δὲ Σάγκις γενομένην πρόπαιον ἀπήνησεν ὁ περίπυστος τοῦ Βίου τοῦ Ἰησοῦ συγγραφεὺς καὶ ὀνομαστὸς ἀσιανολόγος Ἐρνέστος Ρενάν ὡς ἔξης:

Κύριοι,

Οἱ ξένοι οἱ προσκληθέντες εἰς τὸ καλὸν τοῦτο συμπόσιον, οὐτινος ἡ μνήμη θὰ μείνη ἐν πᾶσιν ἡμῖν βαθέως ἐντετυπωμένη, ἀδύνατον εἶνε νὰ μὴ ἀποκριθῶσιν εἰς τὴν ἔκφρασιν συναισθημάτων ἀντηχησάντων ἕως εἰς τὰ μυχαίτατα τῆς ἑαυτῶν καρδίας. Ναί, ἐκ βάθους ψυχῆς χαίρομεν βλέποντες τὸ λαμπρὸν θέαμα ἔθνους συμπορευομένου ἐν πλήρει μετὰ τῆς ἑαυτοῦ δυναστείας ὁμοφωνίᾳ τὴν μεγάλην καὶ εὐγενῆ ὁδὸν τῆς συνταγματικῆς μοναρχίας καὶ συνεπευρημοῦμεν ἀκούοντες τοὺς φιλελευθέρους λόγους ὑπουργοῦ διακηρύσσοντος ὅτι τὸ κοινὴ συμφέρον εἶνε ἀναπόσπαστον ἀπὸ τῶν μεγάλων ἐκδηλώσεων τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας ἐν πάσαις αὐτῆς ταῖς ἐκφάνσεσιν.

Χαιρετίζοντες δ' ὑμᾶς χαίρομεν τὴν Ἰταλίαν, ἥτις ἔτι καὶ νῦν εἶνε ἐμπειστευμένη τὰ ὕψιστα τῆς ἀνθρωπότητος συμφέροντα. Πάντα τὰ ἔθνη ἔχουσι δόξαν ἰδίαν καὶ ἴδια καθήκοντα κατὰ λόγον τῶν ὄσων ἐπραξάν ἢ τῶν ὄσων θὰ πράξωσιν ὑπὲρ τῆς κοινῆς προόδου. Ἄλλ' ὑπάρχουσι δύο ἔθνη πρὸ τῶν ὁποίων πάντα τὰ ἄλλα, καίπερ ἔχοντα καὶ αὐτὰ δικαιώματα ἐπὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς ἱστορίας, ὀφείλουσι νὰ κλίνωσι τὴν κεφαλὴν. Καὶ τοῦ μὲν ἐτέρου τῶν ἔθνων τούτων τοῦ πάλαι ποτὲ εὐκλεσεστάτου ἢ σικιά μόνον οὕτως εἰπεῖν ἀπομένει τὰ νῦν, εἶνε δὲ τοῦτο ἡ Ἑλλάς, τῆς ὁποίας ὅμως οἰαδῆποτε καὶ ἂν ἦνε ἡ σημερινὴ αὐτῆς κατάστασις μετὰ σεβασμοῦ πρέπει πάντοτε νὰ προσφέρωμεν τὸ ὄνομα. Διότι ἡ Ἑλλάς ἔπλασε τὴν τέχνην, τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν φιλοσοφίαν, ὅ,τι ἄλλα δὲ ἀποτελεῖ τὴν ἀξίαν ἅμα καὶ τὸ θέλημα τῶν τοῦ ἡμετέρου βίου. Ἀλλὰ τῆς δόξης τῆς Ἑλλάδος κατ' ἐλάχιστον εἶνε κατωτέρα ἡ δόξα τῆς Ἰταλίας, ἐπειδὴ ἡ Ἰταλία συνετέλεσεν εἰς τὸ νῆνα γεννηθῆ ὅ,τι ἔπλασεν ἡ Ἑλλάς.

Κατὰ τὴν ζοφερὰν ἐκείνην νύκτα τοῦ μεσαιῶνος, ὅτε ἐπένησε τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ καλὸν, ἡ Ἰταλία δὲν ἐπύσατο ἀτενίζουσα πρὸς τὴν ἀρχαιότητα ὡς πρὸς πολικὸν ἀστέρα. Ἡ Ἰταλία ἀνεκάλυψεν οὕτως εἰπεῖν τὴν κλασικὴν ἀρχαιότητα, ἢ μᾶλλον τὴν κατενόησε, τὴν ἐμάντευσε διὰ τῆς ἰδιοφυίας αὐτῆς ἀναμνήσθητε τῆς καλῆς ἐκείνης ἐπιστολῆς τοῦ Πατράρχου, ἐν ἣ ἀρηγεῖται πόσον μελαγχολικῶς ἐπέταζε βλέπων τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου, τὰ ὁποία περιέβαλλε μὲν δι' ἀληθοῦς λατρείας, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ ἀναγνώσῃ.

Καὶ ὅμως ὁ μέγας ἀνὴρ κατενόει ἀνταντιρρήτως τὰ θεῖα ἐκείνα ἔπη κάλλιον ἢ οἱ τόσοι σοφοὶ οἱ ἔκτοτε ἀτελεῦτητα ὑπομνήματα γράψαντες εἰς ἐκάστην συλλαβὴν τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Ὀδυσσεΐας.

Καὶ τίς λοιπὸν πρωταγωνίστησεν ἐν τῷ ἔργῳ ἐκείνῳ τῷ θαυμαστῷ τῆς τῶν γραμμάτων Ἄναγεννήσεως, τίς ἐγένετο ὁ πρωτοστάτης τῆς ἀσυμβλήτου ἐκείνης ἐπαναστάσεως; Ἡ Φλωρεντία, Κύριοι. Οὐδεμία ἄλλη πόλις πλὴν τῶν Ἀθηνῶν συνετέλεσε τόσον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας ὅσον ἡ Φλωρεντία. Ἐνταῦθα πρῶτον ἐμαθεν ὁ κόσμος τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσον, ἑκάτον ἔτη πρὶν ἢ αὕτη διδαχθῆ ἀλλαγῶν, ἢ δὲ ἐκμάθησις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἦτο τότε τὸ μέγιστον βῆμα πρὸς τὸν πολιτισμὸν. Διότι τὸ ζήτημα ἦτο νὰ κατανοηθῆ καλῶς ἡ ἀρχαιότης, νάντικαταστήσῃ ὁ ἀληθινὸς Πλάτων καὶ ὁ ἀληθινὸς Ἀριστοτέλης τὸν Πλάτωνα τὸν σοφιστικὸν καὶ τὸν βάρβαρον Ἀριστοτέλη.

Ὡ ἦσαν ἡμέραι λαμπραὶ αἱ ἡμέραι ἐκείναι, ὅτε μὲ ὀλίγα βράκην ἀριστοουργημάτων, τὰ ὁποία δὲν ἐνόει σχεδὸν πλεον ὀδ' αὐτῆ ἡ Ἑλλάς, ἡ μεγαλοφυῆς αὕτη δημοκρατία ἀνεύρισκε τοὺς νόμους καὶ τοὺς κανόνας τοῦ καλοῦ, ὅτε ὁ Μάρσιλος Φικίνος μεταφράζων τὸν Πλάτωνα διήνοιγε πρῶτος τὰς αἰωνίους πηγὰς τῆς ἰδεολογίας! Ἄλλ' ἂν ἤθελον πλειότερον νὰ ἐπεκτείνω τὸν περὶ τῆς δόξης τῆς Φλωρεντίας λόγον, ἔπρεπεν ὀλόκληρον τὴν ἱστορίαν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος νὰ συναρῶ. Ἰκανὰ ὅσα εἶπον. Ἄς πῶμεν, Κύριοι, εἰς τιμὴν τῆς πόλεως ταύτης, ἥτις μετὰ τῶν Ἀθηνῶν ἐγένετο μήτηρ τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ καλοῦ, εἰς τιμὴν τῆς περιδόξου Φλωρεντίας, ἥτις θὰ συνδέσῃ τὴν δόξαν τοῦ παρελθόντος πρὸς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ μέλλοντος καὶ εἰς ἣν ὀφείλει ἕκαστος ἡμῶν ὅ,τι ἀριστον κέκτηται, τὰς λεπτοτέρας ἀπολαύσεις καὶ τὰ ὕψιστα διδάγματα.

Σ. Κ. Σ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΦΙΚΗ

Ὁ κ. Παῦλος Λεφῶρ ἐν ἄρθρῳ τινὶ δημοσιευθέντι ἐν τῇ Gazette des beaux-arts (φυλλ. Σεπτεμβρίου 1878) ὑπὸ τὸν τίτλον «Les écoles étrangères de peinture à l'Exposition». ποιῆται μνησίαν καὶ περὶ τῆς νέας ἑλληνικῆς γραφικῆς, ἥς προϊόντα τινὰ ἐξετέθησαν ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τῶν Παρισίων. Δυστυχῶς ὁσάκις πρόκειται περὶ τῆς νέας ἑλληνικῆς τέχνης εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἡ φαντασία τοῦ συγγραφέως κριτικῶς μεταφέρεται ἀκουσίως εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν. Τὰ ἀριστοουργήματα τοῦ Πραξιτέλους, τοῦ Φειδίου, τοῦ Ζεύξιδος καὶ λοιπῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν ἀμέσως παρουσιάζονται εἰς τὰ ὄμματα παντός κριτικοῦ, καὶ τότε τὰ ὀλίγιστα προϊόντα τῶν νέων καλλιτεχνῶν Ἑλλήνων ἀπέναντι τῆς τρομερῆς ταύτης παραθέσεως πῶς εἶναι δυνατόν νὰ τῆ

πρῶσι θέσιν ὀπωσοῦν ἐντιμον; Οἱ γάλλοι κριτικοὶ ὀφείλου, πιστεύομεν, ν' ἀναμνησθῶσι τί ἦτο ἡ τέχνη ἐν Ἑλλάδι πρὸ πενήτηκοντα ἐτῶν, ὅτε οἱ φιλόσοφοι τοῦ Λαμαρτίνου Πασάδες εἶχον τὰ ἀνάκτορα τῶν ἐν αὐτοῖς τοῖς προπυλαίοις τῆς Ἀποπέλειος. Τότε καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῶν Καλῶν Τεχνῶν εἶχε τέλει ἐξαλειφθῆ ἀπὸ τῆς μνήμης τῶν δούλων ἐκείνων γενεῶν ὅπου δὲ ὁ Ἀπελλῆς ἔγραφε τὴν Ἑλένην του καὶ ὁ Ζεύξις τὴν Ἀναδυομένην Ἀρροδίτην του, οἱ ἀγιογράφοι τῶν Ἀθηνῶν, χρησιμεύομενοι ἐκ τῶν βυζαντινῶν τύπων οὐκ παρέλαθον ἀπὸ πολλῶν αἰῶνων, κατεργάζοντο ὡς ἀπλοὶ χειρῶνακτες τὰ εἰκονίσματα, τὰ ὁποία οἱ πιστοὶ ἠγόραζον ἀντὶ εὐτελοῦς ἀργυρίου, εἰς τὰ εἰκονίσματα δὲ ταῦτα ὁ ἀγιασμός τοῦ ἱερέως ἐδίδο κῦρος καὶ ἀγιότητα, ἀφοῦ ἡ τέχνη ἦτο ἀνίκανος νὰ χορηγήσῃ αὐτοῖς ἔστω καὶ τὴν ἐλαχίστην καλλιτεχνικὴν ἀξίαν. Ἐν τῷ αὐτῷ λοιπὸν χρόνῳ μετὰ παρέλευσιν μόλις τεσσαρῶν δεκάδων ἐνιαυτῶν, ἐν μέσῳ μυρίων ἀνυπερβλήτων δυσχερειῶν ἃς ἐγένετο φυσικῶ τῷ λόγῳ ἢ ἐρήμωσις τῆς τυραννίας καὶ ἡ καταστροφὴ ἑπταετοῦς πολέμου, ἐν χώρᾳ τοιαύτῃ, λέγομεν, ἠκούσθη καὶ πάλιν τὸ ὄνομα τῆς Τέχνης, καὶ κυβέρνησις δὲ καὶ ἰδιῶται καταγίνονται ὅπως ἀναστήσωσιν ἐκ τοῦ θανάτου τὴν δοξάσαν τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα τέχνην. Ἐν τῷ μικρῷ τούτῳ χρονικῷ διαστήματι ἀνιδρῶθη, πρὸς τὸν ἀνωτέρω σκοπὸν, Σχολεῖον τῶν Τεχνῶν ἐνθα ἡ ζωγραφικὴ καὶ Γλυπτικὴ κατέχουσι τὴν πρῶτην θέσιν, ἀμφοτέραι δὲ αἱ τέχναι αὐταὶ διδάσκονται ὑπὸ Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, πλείστοι δὲ ἐξ ἀπάντων τῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος, τῆς τε δούλης καὶ ἐλευθέραις, φοιτῶσι τακτικῶς καὶ ποιοῦσι πρὸς ἐκμάθησιν αὐτῶν, ἀντιπαλαιότες οἱ πλείστοι πρὸς τὰς δυσχερείας ἃς πενία ἀδυσώπητος παρεμβάλλει αὐτοῖς. Τοῦ Σχολεῖου τούτου μαθηταὶ τῆς γραφικῆς ὑπῆρξαν καὶ ὁ κ. Λύτρας καὶ ὁ κ. Γκίτζης, ὧν τὰ ἔργα τιμῶσι σήμερον τὴν ἑλληνικὴν Ἐκθεσίαν, καὶ περὶ ὧν ἅπαντες οἱ γράψαντες περὶ τῆς Ἐκθέσεως ἐκείνης ἐμνήσθησαν μετ' ἐπαίνων καὶ ὁ κ. Πανταζῆς, ὅστις παρεδόθη ἀκολούθως εἰς τὴν Σχολὴν τῶν impressionistes, μαθητῆς τῆς ἡμετέρας Σχολῆς ὑπῆρξε. Ὅπως εἶμεθα ὅμως δίκαιοι δὲν πρέπει νὰ παρασιωπήσωμεν ἐνταῦθα ὅ,τι καὶ ἄλλοι πρὸ ἡμῶν παρετήρησαν, ὅπως ἄδικος καὶ καταστρεπτικὴ ἀποβαίνει ἡ τοιαύτη παράθεσις τῶν νεωτέρων πρὸς τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας ὅ, δ' ἡμετέρος ἀρθρογράφος εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ ἄρθρου τοῦ ἀναγνωρίζων τὸ ἀτόπημα τοῦτο, ἀποφραίνεται ὅτι εἶναι μάταιον νὰ ἐπικαλώμεθα τὸ παρελθόν, προκειμένου λόγου νὰ μελετηθῆ ἡ παρούσα κατάστασις τῆς τέχνης ἐν Ἑλλάδι.

Ἀλλὰ καιρὸς ἤδη ν' ἀφήσωμεν αὐτὸν τὸν κ. Λεφῶρ νὰ λαλήσῃ. Ἴδου δὲ τί γράφει οὗτος

περὶ τῶν γραφικῶν ἔργων τῆς ἐν Τροκαδέρῳ ἑλληνικῆς Ἐκθέσεως:

«Ἡ κλασικὴ χώρα τοῦ ἰδεώδους καλοῦ, ἡ χώρα τῶν ὑψηλοτέρων καὶ τελειότερων τῆς τέχνης ἐκδηλώσεων, εἶδεν ἀπὸ πολλῶν αἰῶνων στερεοσάσας τὰς δημιουργικὰς αὐτῆς δυνάμεις. Ἐὰν ἡ ἑλληνικὴ τέχνη ἐπέζησεν ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἔθνων, αἰτία τούτου ἦν τὰ μεγαλοπρεπῆ αὐτῆς κτίρια καὶ αἱ ἀνεξίτηλοι ἀναμνήσεις τῆς ἱστορίας τῆς. Δὲν εἶναι ἄρα μάταιον νὰ ἐπι-καλώμεθα τὸ παρελθόν ἀπέναντι τοῦ παρόντος;

Ἡ Ἐκθεσις τῆς Ἑλλάδος κατέχει ἐλάχιστον χώρον ἐν τῷ Πεδίῳ τοῦ Ἄρεως. Μὴ ἔχοντες ἐν-τόλῃν νὰ μελετήσωμεν τὰ τῆς γλυπτικῆς ἔργα, θέλομεν πραγματευθῆ περὶ ἐκείνων τῆς γραφικῆς, ἅτινα δὲν στεροῦνται οὔτε διαφορόντος οὔτε ἀξίας, μαρτυροῦσι μάλιστα ὅτι οἱ Ἕλλη-νες καλλιτέχναι ἔχουσι ἐμφυτον τὸ αἶσθημα καὶ ἐμφυτον τὴν πρὸς τὸν χρωματισμὸν λατρείαν.

Ὁ κ. Ν. Λύτρας, ὄνομα οὐχὶ πολὺ γνωστὸν ἡμῖν, εἶναι ὑπογεγραμμένος εἰς πολλοὺς ὀραίους πίνακας, ὧν αἱ ὑποθέσεις ἐλήφθησαν ἐκ τῶν ἑλληνικῶν ἡθῶν. Ἡ ἀρπαγεῖσα νεάνις, ἡ Ὀρρα-νῆ, τὸ Φίλημα, ἡ Παραμονὴ τοῦ γέου ἔτους, εἶναι τσαυταὶ εὐάρεστοι συνθέσεις, ἔχουσαι χρῶμα γλυκὺ καὶ διαυγές ἐν ταῖς συνθέσει ταύταις παρατηροῦνται λευκά τινα θαρραλέως ἀποσπασθέντα ἐπὶ φωτεινοῦ ἐμβαδοῦ, καὶ τὰ λευκά ταῦτα δὲν στεροῦνται δυνάμειος οὔτε γλυ-κύτητος.

Ἐν τῷ πίνακι αὐτοῦ Ἀρραβῶν ἐν Ἑλλάδι, ὁ κ. Γκίτζης ἐνεπνεύσθη ἐπίσης ἐκ τῶν πατρο-παραδότων ἐθίμων ὁ πίναξ αὐτοῦ, καλῶς συν-θετῆς καὶ μετὰ πολλῆς λεπτότητος γραφεὶς, ἔχει τὸν γενικὸν τόνον ὑπόξανθον καὶ καταλεί-πει τερπνοτάτην ἀνάμνησιν εἰς τὸν θεατὴν. Ὁ κ. Γκίτζης ἐξέθηκε συνάμα μίαν κεφαλὴν ἄραβος, σπουδῆν ὑψηλοῦ χαρακτήρος καὶ ἰσχυρῆς ἐκτε-λέσεως.

Ὁ κ. Θ. Ράλλης, εἰς τῶν μᾶλλον διακεκρι-μένων μαθητῶν τοῦ ἐργαστηρίου Jerome, ἀ-ποστέλλει ἔργα ἐκ τοῦ προχείρου εἰς τὰς ἐνιαυ-σίους ἡμῶν ἐκθέσεις. Ἡ θαλαμηπόλος τοῦ Λου-δοβίκου ΙΑ', ἡ Νάσλη παίζουσα τὴν κιθάραν, ἡ χορεύτρια Νουρμαχάλη καὶ Μετὰ τὸν ἐντα-φιασμὸν, ἀπαρτίζουσι τὸν κλῆρον αὐτοῦ ἐν τῷ Πεδίῳ τοῦ Ἄρεως, καὶ ὁ κληρὸς οὗτος εἶναι καὶ λίαν ἀνθηρὸς καὶ λίαν κομψός.

Σημειοῦμεν ἐνταῦθα μίαν καλλίστην Εἰκόνα γυναικός, ἔργον τοῦ κ. Ρίζου, μαθητοῦ τοῦ κ. Cabanel, καὶ ἐτέραν Εἰκόνα ἀνδρός, ἔργον τοῦ κ. Εὐδιᾶ, ἔχουσαν ἱκανὴν ἀξίαν διὰ τε τὴν δύνα-μιν τῆς διαπλάσεως καὶ τοῦ χρωματισμοῦ.

Ὁ διαμῆνον ἐν τῇ Βελγικῇ κ. Πανταζῆς, ἀ-ποστέλλει ἐπίσης ἔργα του εἰς τὰς ἐκθέσεις τῶν Παρισίων, ἀκολουθεῖ δὲ τὰς εἰς τοὺς ἡμετέρους impressionistes προσφιλεῖς παραδόσεις. Αἱ ἀπο-

στολαί αὐτοῦ εἰσι πολλαὶ καὶ ποικίλαι, ζωγραφεῖ δὲ πρόσωπα, τοπεῖα, χιόνας καὶ θαλάσσας. Ὁ σπουδαιότερος τῶν πινάκων τοῦ φέρει τίτλον *Σκληρὰ ἀνάγκη*, πρόκειται δὲ περὶ μουσικοῦ δυστυχήσαντος καὶ παίζοντος εἰς τὰς ὁδοὺς βιολίον πρὸς πορισμὸν τῶν ἀναγκαίων εἰς τὸν βίον ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ δυστυχοῦς τούτου ἀναγιγνώσκονται λείψανα ἀξιοπρεπείας, ἧτις διαφάνονται καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πενιχρᾷ αὐτοῦ θέσει. Ἡ σπουδὴ αὐτῆ, ἧτις ἀνήκει εἰς τὴν σχολὴν τῶν πραγματιστῶν, ἔχει δεινὴν τὴν ἔκφρασιν καὶ ἰσχυρὸν τὸν χρωματισμὸν».

Καὶ τοιαύτας μὲν κρίσεις ἐπιφέρει ὁ κ. Λεπὼρ περὶ τῶν ἐκτεθέντων ἔργων τῶν ἐλλήνων ζωγράφων ἅπαντες δὲ ὅσοι ἔγραψαν περὶ αὐτῶν τὰς αὐτὰς ἢ παραπλησίως περίπου κρίσεις ἐπέφερον. Κυρίως τὰ ἔργα τῆς τέχνης, ὅπως ἀρέσκων εἰς τοὺς δυναμένους νὰ κρίνωσι, πλὴν τῶν ἄλλων ἀπραιότητων ἀρετῶν, δεόν προ πάντων νὰ φέρωσιν ἐν ἑαυτοῖς τὴν σφραγίδα τῆς πρωτοτυπίας, καὶ τοῦτο ὀφείλουσι καλῶς νὰ νοήσωσιν οἱ ἡμέτεροι καλλιτέχναι. Πολὺ δὲ ἐλκύνουσι τοὺς ἐπαίνους τῶν κριτικῶν αἱ συνθέσεις ἐκεῖναι αἵτινες λαμβάνονται ἀπὸ τῶν ἐγγυρῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, καὶ ἰδίως τῶν ἐλληνικῶν, διὰ τὸν λόγον ὅτι τοιαῦται συνθέσεις παρουσιάζουσι ἀείποτε νέον τι εἰς τὰ ὄμματα τῶν Εὐρωπαϊκῶν. Τὰ ἐλληνικὰ ἔθιμα εἰσι μεταλλεῖον τὸ ὁποῖον μένει εἰσέτι ἀνεκμετάλλευτον, εὐφυῆς δὲ ζωγράφος δύναται νὰ ἐπινοήσῃ πληθὺν συνθέσεων ὅλως νέων καὶ πρωτοτύπων. Προτρέπομεν δὲ ἅπαντας τοὺς ἡμετέρους καλλιτέχναις νὰ μελετήσωσι καλῶς τὸν ἐλληνικὸν βίον καὶ εἰς τοῦτο τὸ ἔργον νὰ ἐπιδοθῶσι ἀπὸ τῆς μελέτης ταύτης δύναται ν' ἀρυσθῶσιν ὕλην πλουσίαν πρὸς ἀσκήσιν τῆς γραφίδος τῶν. Τοιοῦτω τρόπῳ μικρὸν κατὰ μικρὸν δύναται νὰ σχηματισθῇ ἀληθῶς ἐλληνικὴ τέχνη, δυναμένη νὰ παραβληθῇ ποτὲ πρὸς τὰς λοιπὰς τῶν ἄλλων ἐθνῶν. **

ΟΙ ΚΟΥΑΚΕΡΟΙ ΕΝ ΤΗ ΕΚΘΕΣΕΙ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Τὴν ἐν Παρισίοις παγκόσμιον ἐκθεσιν ἐπεσκέφθη ἐσχάτως μεγάλη συνοδεία κουακέρων καὶ κουακερίδων.

Ἡ αἵρεσις αὕτη τῶν κουακέρων ἐγεννήθη ἐν Ἀγγλίᾳ, ἰδρυθεῖσα τῷ 1647 ὑπὸ Γεωργίου Φόξ, σανδαλοποιοῦ. Τῷ δὲ 1660 ἀπεβιβάσθησαν τὸ πρῶτον εἰς Ἀμερικὴν οἱ κουακέροι ἔχοντες ἡγεμόνα τὸν Γουλιέλμον Πέν καὶ καταλαβόντες τὰς γαίας αἵτινες ἐκ τοῦ ἀρχηγοῦ ὠνομάσθησαν Πενσυλβανία. Εἶνε δὲ 300,000 χιλιάδες κουακέρων ἐν Ἀμερικῇ διακρινόμενοι ἐκ τῶν παραξένων αὐτῶν τρόπων καὶ ἰδίᾳ τῶν ἐνδυμάτων. Ἐχουσι πῖλον πλατύχειλον καὶ μέλαν φῆρεμα ἄνευ κομβίων οἱ ἄνδρες, αἱ δὲ γυναῖκες φῆρεμα μέλαν καὶ ποδιὰν πρασίνην. Οὐδέποτε ἀποκα-

λύπτουσι τὴν κεφαλὴν οὐδ' ἐνώπιον βασιλέων, πρὸς πάντας δ' ἀνεξαίρετως λαλοῦσιν ἐνικῶς.

Οἱ κουακέροι δὲν παραδέχονται μυστήρια, οὐδὲ λατρεῖαν τινὰ ἐξωτερικὴν, οὐδ' ἐκκλησιαστικούς βαθμούς. Οὐδέποτε ὀμνύουσι, εἰς δὲ τὰ δικαστήρια προσερχόμενοι πιστεύονται ἐπὶ μόνῃ τῇ ἀπλῇ διαβεβαίώσει των. Δὲν θέλουσι νὰ πορευθῶσιν εἰς τὸν πόλεμον καὶ καταδικάζουσι τὸ θέατρον, τὴν μουσικὴν, τὰ τυχερὰ παιγνίδια, τὸ κυνήγιον κλ. Εἶνε δὲ ἄνθρωποι ἀμέμπτων ἠθῶν, φιλόανθρωποι, ἔντιμοι ἔμποροι καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πλούσιοι.

Συνερχόμενοι ἐντὸς αἰθούσης ἄνευ τινὸς στολισμοῦ κἀθιναὶ ἀκίνητοι καὶ σιωπηλοὶ, πολλὴν ὥραν ἀναμένοντες τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Αἰφνης ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἄκρας σιγῆς ἀναπηδᾷ τις τῶν παρακαθημένων, εἴτε ἀνῆρ εἴτε γυνή, καὶ ἐκ τοῦ σπασμωδικοῦ τρόμου ὑπὸ τοῦ ὁποῖου καταλαμβάνονται πάντα τὰ μέλη του, οἱ πάντες ἐννοοῦσιν ὅτι ὁ κουακέρος, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενος ὁ *τρέμων*, ἐνεπνεύσθη· λαλεῖ δὲ οὗτος ὥραν πολλὴν ἐκ τοῦ προχείρου, τοῦτον διαδέχεται δεύτερος, τρίτος, τέταρτος, οὕτως ὥστε πολλάκις δύναται τις νὰκούσῃ πέντε καὶ ἐξ λόγους κατὰ σειράν. Ἄλλ' ἐνίοτε ὅμως μάτην ἀναμένουσι τὴν ἐμπνευσιν πολλὰς ὥρας καὶ ἀναγκάζονται νὰ διαλυθῶσιν ἄπρακτοι.

Καὶ οἱ μὲν ἀκραίφνητες κουακέροι περιορίζονται εἰς τοὺς λόγους καὶ μόνους, ἀλλὰ μεταξὺ τῶν *τρεμόντων* ὑπάρχουσι καὶ αἰρετικοὶ, οἱ *χρεούοντες* λεγόμενοι. Οὗτοι κατοικοῦσι πέντηκοντα μίλια μακρὰν τῆς Νέας Ἰβόρκης καταγινόμενοι εἰς τὴν γεωργίαν. Ἡ κοινότης δὲ αὐτῶν αὕτη σύγκειται ἐξ ἀνδρῶν μόνον καὶ γυναικῶν εὐρώστων καὶ ῥωμαλέων καὶ πολλαπλασιάζεται διὰ μόνου τοῦ προσηλυτισμοῦ. Τὴν ἡμέραν πάντες ἐργάζονται κεχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων καὶ μόνον τὴν Κυριακὴν συνέρχονται ἐν τῷ ναφ. Ἡ μόνῃ δὲ ἱεροτελεστία αὐτῶν εἶνε τὸ νὰ χορεύωσι, τὸ νὰ περιστρέφονται ταχύτατα, νὰ ψάλλωσι καὶ νὰ πηδῶσι, καὶ τοῦτο ἐξακολουθεῖ ἕως οὗ πάντες οἱ συνελθόντες καταπέσωσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ ναοῦ τῶν ἀνάσθητοι ὑπὸ τοῦ καμάτου.

Οἱ κουακέροι ἕνεκα τῶν παραξένων αὐτῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων πολλάκις κατεδιώχθησαν. Ἐν δὲ τῇ Ἀγγλίᾳ ἐπὶ πολλὸν χρόνον κατεκλείοντο ἐν τοῖς φρενοκομείοις ὡς παράφρονες νομιζόμενοι. Μόλις δὲ τῷ 1689 ἐγένετο ἀνεκτὴ ἡ αἵρεσις αὐτῶν καὶ τότε πλέον ἠδυνήθησαν νὰ ζήσωσιν ἐν ἀνέσει καὶ κατὰ τὴν ὁρεξίν των. Ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ πολὺ ὀλίγον ἠδουκίμησαν οἱ κουακέροι, μόνον δὲ ἐν Ὁλλανδίᾳ ἰδρυσαν ἀποικίαν τῷ 1658 μέχρι σήμερον σωζομένην. Ἄλλ' ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω ἐν Ἀμερικῇ ἀκμάζει ἡ αἵρεσις αὕτη κατὰ τὰς κεντρικὰς Πολιτείας, μάλιστα δὲ ἐν Μικρῶνδῃ καὶ Πενσυλβανίᾳ.

Τῷ 1843 κουακέρους τις Μίλλερ ὀνομαζόμενος ἤρξατο κηρύττων ὅτι ἤγγικεν ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου καὶ ὅτι οἱ ἄνθρωποι ὄφειλον μόνον περὶ τῆς σωτηρίας των νὰ μεριμνῶσι. Μάλιστα ὤρισθη καὶ ἡ ἡμέρα τῆς συντελείας, ἧτοι ἡ 24 Ἀπριλίου τοῦ 1844, καθ' ἣν πάντες μὲν οἱ ἄνθρωποι ἔμελλον νὰ ἀναληφθῶσιν εἰς τὸν Οὐρανόν, ἡ δὲ γῆ ἔμελλε νὰ ἐξαφανισθῇ. Ὁ ἀγύρτης οὗτος παρήγγελλεν ὅτι πρέπει οἱ ἄνθρωποι τὴν ἡμέραν ἐκείνην νὰ συναθροισθῶσιν ἐπὶ ὑψηλοῦ τινος ὄρους, ὥστε νὰ εἶνε ὅσον τὸ δυνατὸν πλησιέστερα τοῦ Οὐρανοῦ. Μετ' οὗ πολὺ δὲ ἐφάνθησαν ἐκτεθειμένα ἐν τοῖς ἐμπορικοῖς καταστήματι τῆς Νέας Ἰβόρκης μακρὰ φορέματα λευκὰ μετὰ ἐπιγραφῶν *φορέματα τῆς Ἀναλήψεως*. Πᾶς πιστὸς ὄφειλε νὰ ἐνδυθῇ τοιαύτην στολὴν ἵνα ἀναβῇ εἰς τὸν Οὐρανὸν μετὰ χάριτος καὶ κοσμιότητος. Ἀναφέρεται δὲ καὶ ὅτι πλείστοι ἔμποροι ἐπέγραψαν ἐπὶ τῆς θύρας τῶν καταστημάτων των ὅτι: *Ἐνεκα τῆς συντελείας τοῦ κόσμου διδοῦνται τὰ ἐμπορεύματα δωρεάν*. Καὶ οἱ διαβάται εἰσερχόμενοι ἐξέλεγον ὅ τι ἤθελον χωρὶς νὰ ἀποτίσωσι τὴν τιμὴν του. Τὴν δὲ μοιραίαν ἡμέραν πάντα τὰ ὄρη εἴκοσι καὶ πλέον μερῶν τῆς Συμπολιτείας ἦσαν κεκαλυμμένα ὑπὸ πιστῶν ἐνδεδυμένων τὴν τῆς Ἀναλήψεως στολὴν. Ἄλλ' ἐπελθούσης τῆς νυκτὸς ἐδέησε νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς πόλεις των κατησχυμένοι διότι ἔζων ἔτι. Ὁ δὲ ψευδοπροφήτης Μίλλερ οὐδὲν ἄλλο εἶπεν ἢ ὅτι: *Δυστυχῶς ἠπατήθη ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν, καὶ οὐδέποτε πλέον ἐλάλησε περὶ τῆς προρρησίας του ταύτης*. Ἄλλ' ὅμως πολλοὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ προσηλυτισθέντων ἔχουσι ἔτι τὴν πεποίθησιν ὅτι ὅσον οὐπὼ ἐκλείπει ὁ κόσμος καὶ διὰ τοῦτο κατ' οὐδένα τρόπον συναινοῦσι νὰ ἔχωσι πράγματα ἰδικά των.

Τῷ 1845 ἐξεδόθη Ἱστορία τῶν Κουακέρων ἐν Λονδίνω ὑπὸ τοῦ ἄγγλου συγγραφέως Βάγσταφτ.

Γνώμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιού.]

11.

Οὐχὶ σπανίως τὰ πάθη παράγουσι πάθη ἀντίθετα. Ἡ φρειδῶ, λόγου χάριν, τὴν ἀφρειδίαν ἐνίοτε διαδέχεται, ἐκ δὲ τῆς ἀφρειδίας ἡ φρειδωλία ἀναβλαστάνει. Πολλάκις δὲ ἡ μὲν εὐστάθεια ἀπὸ μαλακῆς ψυχῆς πηγάζει, ἡ δὲ τόλμη δειλίας εἶναι προίον.

12.

Ὅσον καὶ ἂν προσπαθῆσῃ ὁ ἄνθρωπος νὰ κρύψῃ τὰ πάθη αὐτοῦ ἐν σοιότητι κινδῆλῳ καὶ τιμιότητι ἐπιπλάστῳ, ταῦτα πάντοτε διαφρίνονται ὑπὸ τὰ ὑπουλα αὐτῶν καλύμματα.

13.

Ἡ φιλαυτία μᾶλλον τῶν δοξασίων ἢ τῶν ὀρέξεων αὐτῆς τὴν κατάρξιαν ἀνέχεται.

14.

Οἱ ἄνθρωποι οὐχὶ μόνον εὐκόλως ἐπιλανθάνονται τῶν εὐεργεσιῶν καὶ τῶν ὑβρεων, ἀλλὰ καὶ μισοῦσι τοὺς εὐεργετήσαντας αὐτοὺς, καὶ παύουσι ἀποστρεφόμενοι τοὺς ὑβριστὰς αὐτῶν διότι τὴν πρὸς ἀπόδοσιν τῆς εὐεργεσίας καὶ ἐκδίκησιν τῆς ὑβρεως προσπάθειαν νομίζουσι δουλείαν ἀφόρητον.

15.

Πολλάκις τῶν ἡγεμόνων ἡ μακροθυμία οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ τρόπος τῆς τοῦ πολιτεύεσθαι, πρὸς σαγηνείαν τῆς ἀγάπης τῶν λαῶν.

16.

Ἡ μακροθυμία, ἢν οἱ ἡγεμόνες ἐπιδεικνύουσιν ὡς ἀρετὴν, ἀσκεῖται, ἐνίοτε μὲν, ἐκ μεταίτιότητος, ἄλλοτε δὲ, ἐξ ἀκηδείας, πολλάκις δὲ ἐκ φόβου, καὶ σχεδὸν πάντοτε καὶ τῶν τριῶν αὐτῶν αἰτίων ἕνεκα.

17.

Ἡ μετριοφροσύνη τῶν εὐτυχούντων προέρχεται ἐκ τῆς ψυχικῆς γαλήνης, ἢν εἰς αὐτοὺς ἐπιφέρει ἡ τύχη ἡ ἀγαθὴ.

18.

Μετριοφρονεῖ ὁ ἄνθρωπος φοβούμενος τὸν φθόνον καὶ τὴν καταφρόνησιν, ὧν κρίνονται ἄξιοι οἱ ἀπὸ τῶν ἰδίων εὐτυχημάτων μεθύνοντες. Ἐκτὸς δὲ τούτου, μάταιος ὁ ἄνθρωπος ὧν, διὰ τῆς μετριοφροσύνης θέλει νὰ ἐπιδείξῃ τῆς διανοίας αὐτοῦ τὴν δύναμιν. Τῶν δὲ εἰς ὕψος ἄκρον φθασάντων ἀνδρῶν ἡ μετριοφροσύνη ἐκδηλοῖ τὴν προσπάθειαν αὐτῶν, ὅπως φανῶσι κρείττονες τῶν εὐεργεσιῶν τῆς τύχης.

19.

Πᾶς τις δύναται νὰ φέρῃ τὰ τοῦ πλησίον κακὰ.

20.

Ἡ καρτερία τοῦ σοφοῦ οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ ἡ τέχνη, δι' ἧς αὐτὸς κατακλείει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τὸν τάραχον.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*. Ὑπάρχουσι φιλῖαι ἐπιζῶσαι αἰτήσεως χρημάτων συγγένεια ὅμως τοιαῦται εἶνε πολὺ σπανιώτεραι.

*. Ἡ φαντασία, οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ὄλαι ἐν γένει αἱ αἰσθήσεις ταξιδεύουσι. Μόνῃ ἡ καρδιά μένει ἀκίνητος εἰς τὸν τόπον τῆς, διότι περικλείει ἐν αὐτῇ ὀλόκληρον κόσμον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἀπένειμε κατ' αὐτὰς τὸν σταυρὸν τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς εἰς τινα νεάνιδα Ἰουλιᾶν Δοδοῦ καλουμένην, κατὰ τὸ 1870 διευθύντριαν τοῦ ἐν Πιθιβιέρῃ τηλεγραφικοῦ σταθμοῦ. Ἡ νεάνις αὕτη ἄμα μαθούσα ὅτι οἱ Πρώσοι ἐπέρχονται, φοβηθεῖσα ὅ τι ἀληθῶς μετ' οὗ πολὺ συνέβη, ἔσπευσε καὶ ἔκρυψε μέρος τῶν τηλεγραφικῶν συσκευῶν. Οἱ Πρώσοι ἄμα

εισελθόντες εἰς Πιθιβιέρην κατέλαβον τὸ γραφεῖόν της καὶ πρὸς πλείονα ἀσφάλειαν ἐνέκλεισαν τὴν εἰκοσαετίδα διευθύντριαν μετὰ τῆς μητρὸς της ἐν τινι δωματίῳ τοῦ πρώτου πατώματος. Ἄλλ' ἐκεῖ ἡ Ἰουλία ἐξήγαγεν ἐκ τῆς κρύπτῃς τὴν τοῦ ἀποδέκτου συσκευὴν, ἔθηκεν αὐτὴν εἰς συγκοινωνίαν μετὰ τοῦ σύρματος τοῦ διερχομένου ὑπεράνω τῆς οἰκίας καὶ ὑπέκλεπτε τὰ τηλεγραφήματα, ἅτινα οἱ Πρώσοι ἀπέστελλον ἀπὸ τῶν ἰσογειῶν. Ἐκαστον δὲ ὑποκλεπτόμενον τηλεγράφημα ἀπέστελλεν εὐθὺς πρὸς τὸν ἐν Πιθιβιέρῃ γάλλον ἐπαρχον, ὅστις καὶ αὐτὸς τὸ ἀπέστειλε δι' ἐπίτηδες ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ γαλλικοῦ στρατεύματος, ὅπερ ἄνευ τῆς ἀνεπίστου ταύτης βοήθειας δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ διαβῆ τὸν Δεῖγγρα, ἀλλὰ θὰ περιεκυκλοῦτο καὶ θὰ ἐρρίπτετο κατὰ τὴν Αὐρηλίαν. Σημειωτέον δ' ὅτι δύο τῶν ἀπεσταλμένων τούτων ἐφρονεῖσθαι καθ' ὅδον καὶ μόνος ὁ τρίτος ἐφθασεν εἰς τὸν πρὸς ἡν ἔρον. Τοιαύτη ἡ φιλόπατρις πράξις τῆς γενναίας νεάνιδος, ἥτις οὐδ' ἄλλως ἐδίδασκε καὶ τοὶ ἤξευρον ὅτι ἐὰν ἐσυλαμβάνετο θὰ ἐφρονεῖτο. Καὶ ἀληθῶς ἡ ὑπηρετριά της ἀγορασθεῖσα δι' ὀλίγων χρημάτων ὑπὸ τῶν Πρώσων προέδωκε τὴν κυρίαν της, ἥτις δικασθεῖσα ὑπὸ τοῦ πολεμικοῦ δικαστηρίου καταδικάσθη εἰς θάνατον. Ἐμελλε δὲ νὰ τουφεκισθῆ ὅτε ἤλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Πρώσων ἡ εἰδησις τῆς ἀνακοχῆς.

Μετὰ τινος δὲ ἡμέρας ὁ πρίγκιψ Φρειδερίκος Κάρολος θελήσας νὰ ἴδῃ τὴν ἥρωίδα τὴν ἐπέπληξε διὰ τὴν ἀσυνείαν της, ἐκείνη δὲ τῷ ἀπεκρίθη ἀπλῶς· «εἴμεθα γαλλίδες, κύριε, καὶ ἐγὼ καὶ ἡ μήτηρ μου.»

Σημειωτέον δ' ὅτι δέκα γυναῖκες γαλλίδες φέρουσι νῦν τὸν σταυρὸν τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς ὡς ἀμοιβὴν ἐξόχων πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσιῶν. Μεταξὺ τούτων συγκαταλέγεται καὶ ἡ ζωγράφος Rosa Bonheur.

Κατὰ τὰς ἐφημερίδας τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν ἐκ Βαγδατίου Ἀδελφῶν Χανόου, ἥτις ἠκολούθησε τοὺς ἐκείθεν ἐθελοντάς, ἀπενεμήθη ἐσχάτως τὸ παράσημον Μεδζιτιέ δ' τάξεως.

Ἄγγλική τις ἐφημερίς γράφουσα περὶ τῆς οἰκογενείας τοῦ λόρδου Βήκονσφιλδ διηγείται πλὴν ἄλλων καὶ τὸ ἐξῆς :

«Ὁ πάππος τοῦ λόρδου Βήκονσφιλδ ἦτο συνέταιρος τῶν κκ. Κλάρκ, Ἄνστεδ καὶ συντροφίας, ὀπωροπωλῶν ἐν τινι μικρᾷ ὁδῷ. Τὸ δ' ὄνομα Δισραέλης ὑπάρχει ἐτι γεγραμμένον ἐν τοῖς βιβλίοις τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ὀπωροπωλεῖου. Ὁ πατὴρ τοῦ λόρδου Βήκονσφιλδ ἠγόρασε μετοχὴν τῆς συντεχνίας τῶν ὀπωροπωλῶν καὶ μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ ἐλάμβανε τὸ μέρος τῆς μετοχῆς του ταύτης. Μέχρι δὲ τῆς σήμερον καὶ ὁ υἱὸς του λαμβάνει τὸ εὐτελὲς μέρος τακτικῶς πορευόμενος εἰς τὸ ἐπιμελητήριον

καὶ ὑπογράφων τὴν ἀπόδειξιν τῆς παραλαβῆς.»

Αἱ ἐκ Σινικῆς περιγραφαὶ περὶ τῆς αὐτόθι ἐπικρατησάσης καὶ ἐν τισὶ τῆς χώρας ἐκείνης ἐπαρχίαις εἰσέτι ἐπικρατούσης σιτοδείας εἰσι τῷ ὄντι φοβεραί. Ὑπολογίζονται εἰς ἑπτὰ ἑκατομμύρια οἱ ὑπὸ τῆς πείνης ἀποθανόντες. Ἡ μεγαλειτέρα θραῦσις ἐγένετο ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σχανζι, ἐνθα ἐπὶ δεκαεπτὰ ἑκατομμύριον κατοίκων ἀπέθανον πέντε ἑκατομμύρια ἐν τῷ διαστήματι τοῦ παρελθόντος χειμῶνος. Ἡ κυβερνησις τῆς αὐτοκρατορίας οὐδὲν ἄλλο μέτρον ἔλαβε κατὰ τοῦ κακοῦ τούτου ἢ τὸ νὰ διατάξῃ παρακλήσεις πρὸς διαφόρους τῆς Σινικῆς θρησκείας θεότητας. Εἰς τινὰ μέρη συνεκροτήθησαν μάχαι φονικαὶ διὰ τὴν κατοχὴν ὀλίγων σάκων ὄρυζιου. Ἐπαρουσιάσθησαν δὲ καὶ οὐκ ὀλίγα παραδείγματα ἀνθρωποφαγίας. Οἱ ἐν Σινικῇ παρεπιδημοῦντες ξένοι ἐδείχθησαν φιλόανθρωποι κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, ἀλλ' αἱ ἀγαθοεργίαι αὐτῶν ἐλάχιστα σχετικῶς θύματα τῆς πείνης ἔσωσαν. Δυστυχῶς προβλέπεται διὰ τινος ἐπαρχίας ἡ παράτασις τῆς σιτοδείας ἕνεκα τῆς ἐπικρατούσης ξηρασίας ἐπὶ ἐν ἔτι ἔτος, καὶ ἐπομένως ἡ σχεδὸν ἐντελής καταστροφὴ τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν.

Εἰς ἈΝΑΓΝΩΣΤΗΝ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Συμβουλαὶ πρὸς τοὺς ταξιδεύοντας διὰ σιδηροδρόμων.

Μὴ ἀνάβαινε ποτὲ εἰς τὴν ἀμαξάν τοῦ σιδηροδρόμου μὴδὲ κατάβαινε πρὶν ἢ ἡ ἀμαξοστοιχία σταθῆ ἐντελῶς. Διότι ἐν τοιαύτῃ περιστάσει καὶ ἡ ἐλαφροτάτη πτώσις δύναται ν' ἀποβῆ θανάσιμος, ἐὰν τυχόν οἱ πόδες σου περιπλακῶσιν εἰς τοὺς τροχοὺς τῆς ἀμάξης.

Μὴ πρόβαλλε τὴν κεφαλὴν εἴτε τὴν χεῖρα ἐξω τῆς θυρίδος τῆς ἀμάξης, διότι δυνατόν νὰ κινδυνεύσῃς ἐὰν αἴφνης ἡ ἀμαξοστοιχία διέρχεται ἔξωρον ἢ ἄλλα τινὰ ἐξέχοντα μέρη.

Πρόσεχε πολὺ μὴ γείνης αἴτιος πυρκαϊᾶς ῥίπτων ἀπροσέκτως ἐν τῇ ἀμάξῃ ἡμίσετον πυρεῖον ἢ σιγάρον.

Ἐὰν ἐπέλθῃ ἀπρόοπτόν τι δυστύχημα οἷον· δήποτε μὴ ἐξέλθῃς, μὴδὲ κύψῃς ἀπὸ τῆς θυρίδος, ἀλλὰ μένε ἐν τῇ ἀμάξῃ.

Τέλος καθ' ἅπαν τὸ ταξίδιον μὴ στηρίζου ἐπὶ τῆς θυρίδος πρὶν ἢ βεβαιωθῆς ὅτι εἶνε καλῶς κεκλεισμένη.

Αἱ συμβουλαὶ αὗται εἶνε, ὡς βλέπετε, εὐκολοὶ καὶ νὰ τὰς εἴπῃ τις καὶ νὰ τὰς ἐκτελέσῃ, καὶ πολὺ ὀλίγοι ἄνθρωποι τὰς ἀγνοοῦσι· ἀλλ' ὅμως πλείστοι ὅσοι τὰς παραμελοῦσιν εἴτε ἐξ ἀσυνείας ἀληθοῦς, εἴτε καὶ ἐξ ἐπιδείξεως, τόλμης καὶ θάρρους, ἥτις βεβαίως εἶνε ἄκαιρος καὶ ἄστοπος ἐπίδειξις ἐν τῷ σιδηροδρόμῳ γινομένη.